

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

PROTOKOLL

Representantskapsmøte
8. januar 1968

PROTOKOLL

over forhandlinger
i representantskapsmøte

8. januar

1968

Redigert av LO's

presse- og informasjonskontor

PROTOKOLL

over forhandlinger
i representantskapsmøte
8. januar
1968

Redigert av LO's
presse- og informasjonsskriver

LANDSBORGAVISJONEN I NORGE

Saksregister.

Apning og konstituering	5
Dagsorden og forretningsorden	9
Den faglige situasjon	11
Sekretariatets flertallsinnstilling	18
Sekretariatets mindretallsinnstilling	24
Ettermiddagsmøtet	30
Voteringen	57
Avslutning	58
Rettelse til protokollen fra møtet i oktober 1967	60

Talerliste.

Andersen, Per	27
Aspengren, Tor	49
Bratlie, Olav	54
Dahl, Henning	38
Eriksen, Erik	10, 44
Eriksen, Rudolf	49
Flesvig, Ole	47
Flå, Kåre	51
Grimstad, Bertin	52
Hannestad, Fritz W.	28
Hansen, Ingvald	30
Haugness, Lage	21, 55
Højdahl, Odd	32
Kjelsrud, Klaus	34, 58
Kristiansen, Willard	43
Lerø, Olav	53
Lindquist, Marie	36
Mentsen, P.	5, 10, 11, 56, 58
Moen, Reidar	50
Pehrsen, Kaare	46
Petersen, Åge	24
Salomonsen, Finn	54
Strand, Einar	40
Totland, Otto	37
Westerlund, Fredrik	46

LANDSORGANISASJONEN I NORGE

holdt representantskapsmøte mandag 8. januar 1968 i Folkets Hus, Oslo.

Møtet ble åpnet kl. 11 av Landsorganisasjonens formann, *P. Mentsen*, som holdt følgende minnetale over tidligere arbeidsdirektør *Sverre Iversen*:

Siden forrige representantskapsmøte er en av de store, ruvende skikkelser i norsk arbeiderbevegelse gått bort. *Sverre Iversen* døde 20. oktober, nær 88 år gammel.

Sverre Iversen kom i sine yngre år med i arbeiderbevegelsen, først som aktiv faglig tillitsmann. Han var med ved oppbyggingen av Norsk Murerforbund, og allerede i 1911 ble han sekretær i Landsorganisasjonen. Det var imidlertid ikke bare på det faglige område han spilte en rolle, men like mye på det politiske. Han var aktivt med i kommunepolitikken, og var bl. a. varaordfører i Oslo i perioden 1916—1919. Likevel er det vel kanskje på det administrative område innen offentlige etater han har spilt den aller største rolle og som de aller fleste kjenner ham fra. Han har vært sjef for arbeidskontoret i Oslo, og han var rådmann i Oslo fra 1926 til de nazistiske myndigheter avsatte ham i 1940.

I 1945 ble han arbeidsdirektør, og var faktisk den som bygde opp Arbeidsdirektoratet. Han fratrådte stillingen som arbeidsdirektør i 1950, men ble pålagt offentlige oppdrag og oppgaver slik at en kan si at han var aktiv på mange områder til langt etter at han hadde passert 80 år. Jeg tror heller ikke det er mulig å unnlate å nevne hans betydningsfulle innsats på det kulturelle område. En kan derfor summere det opp slik: Han var aktiv både på det faglige, politiske, sosiale og kulturelle område, og overalt gjorde han seg bemerket ved sin klarhet, orden og administrative dyktighet. Norsk fagbevegelse er ham stor takk skyldig for alle de merkesaker han har vært med på å føre fram. Vi vil derfor bevare minnet om ham i dyp ærbødighet.

KONSTITUERING

Formannen ønsket deretter gjester og representanter velkommen og erklærte møtet for satt.

LO's nestformann, *Tor Aspengren*, foretok navneoppbrot. Følgende var til stede:

Arbeiderpartiets Presseforbund: Simon Kr. Hangaard, Oslo.

Norsk Forbund for Arbeidsledere og Tekniske Funksjonærer: Arvid Engen, Oslo.

Norsk Arbeidsmandsforbund: Ole Flesvig, Oslo, Kurt Mortensen, Kirkenes, Gustav Merkesdal, Øvre Surnadal, Ola Sande, Hauketo.

Norges Befalslag: Albert Uglem, Oslo.

Norsk Bekledningsarbeiderforbund: Rudolf Eriksen, Oslo, Edel Brekke, Bergen.

Norsk Bokbinder- og Kartonasjearbeiderforbund: Johan M. Bøe, Oslo.

Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund: Rasmus Solend, Oslo, Olav Lerø, Oslo, Odd Isaksen, Tromsø, Oskar Skogly, Lillehammer, Klaus Hofstad, Trondheim, Hjalmar Jensen, Stange st., Bertin Grimstad, Bergen.

Norsk Elektriker- og Kraftstasjonsforbund: Erling Johansen, Oslo, Nils H. Johannessen, Oslo.

Norsk Fengselstjenestemannsforbund: Reidar Albertsen, Oslo.

Norsk Gullsmedarbeiderforbund: Kåre Dalberg, Oslo.

Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund: Johan Moksnes, Oslo, Reidar Moen, Oslo, Gunnar Nøttveit, Bergen, Ruth Svendsen, Porsgrunn, Rolf Olsen, Tromsø, Bergljot Nyhus, Oslo.

Norsk Hotell- og Restaurant-Arbeider-Forbund: Alf Frotjold, Oslo, Arne Løken, Oslo.

Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund: Frank Nygård, Askim, Sverre Eriksen, Tønsberg, Einar L. Nilsen, Bergen, Anne Sveum Mosevik, Gjøvik, Gunnar Aagesen, Trondheim, Willard Kristiansen, Oslo, Arnold Svendsen, Oslo.

Norsk Jernbaneforbund: Arne Olsen, Ski st., Egil Halvorsen, Oslo, Håkon Brunborg, Bergen, Kåre Stuevold, Hommelvik, Fritz Fredriksen, Grorud.

Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund: Sverre Hansen, Jevnaker, Håkon Bjordal, Høyanger, Georg Gram Olsen, Sandefjord, Håkon A. Ødegaard, Oslo, Sverre Enger, Oslo.

Norsk Kjøttindustriarbeiderforbund: Henning Dahl, Oslo.

Norsk Kommuneforbund: Margot Klemetsen, Oslo, Jens Torp, Oslo, Alf J. Helgesen, Bergen, Sigurd Karlsen, Trondheim, Arthur Molde, Stavanger, Karl Bjerkeli, Hønefoss, Arne Andersen, Skjervøy.

Lensmannsbetjentenes Landslag: Olav Klepp, Oslo.

Norsk Litograf- og Kjemigrafforbund: Arild Kalvik, Oslo.

Norsk Lokomotivmannsforbund: O. Anfinsen, Oslo.

Norsk Losforbund: Kåre Toft, Trondheim.

Luftforsvarets Befalsforbund: Karl M. Olsen, Oslo.

Norsk Murerforbund: Willy Jacobsen, Oslo.

Norsk Musikerforbund: Sigurd Lønseth, Oslo.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund: Arne Andresen, Oslo, Arne Barlie, Oslo, Martin Lea, Stavanger, Joh. B. Mag-nussen, Oslo.

Norsk Papirindustriarbeiderforbund: Olav Bratlie, Oslo, Finn Salomonsen, Greåker st., Olav A. Skogen, Notodden.

Norsk Politiforbund: Odd Eide, Oslo.

Postfolkenes Fellesforbund: Aage Tømmereek, Oslo, Ragnar Ød-ven, Oslo.

Norsk Sjømannsforbund: Kåre Kristoffersen, Oslo, Leif Østlie, Oslo, Kaare Kjæraas, Sandefjord, Wernalf Falao, Bergen, Odd Hel-land, Trondheim, Kjell Haugerud Andersen, Stavanger, Birger Moss, Harstad.

Norsk Skinn- og Lærarbeiderforbund: Wiktor Remme, Oslo.

Norsk Skog- og Landarbeiderforbund: Svein Morgenlien, Oslo, Sverre Solbakken, Spillum i Namdal, Wilhelm Asli, Bjørkelangen.

Norsk Skotøyarbeiderforbund: Kristoffer Sagen, Halden.

Norsk Tekstilarbeiderforbund: Bjarne Bårdsen, Oslo, Signe Braa-then, Oslo.

Telefolkenes Fellesforbund: Harald Fondevik, Oslo, Bjørn Nesset, Oslo.

Norsk Tjenestemannslag: Thv. Karlsen, Oslo, Hjalmar Andersen, Oslo, Ivar Thorbjørnsen, Greåker, Arne Laberg, Bjerkvik.

Norsk Tolltjenestemannsforbund: Ivar Nilsen, Oslo.

Norsk Transportarbeiderforbund: Arild Hammerø, Borkenes, Ths. Einarsson, Stavanger, Arnold Mikkelsen, Laksevåg, Arne Herman-sen, Hauketo.

Norsk Treindustriarbeiderforbund: Erik Eriksen, Oslo.

Norsk Typografforbund: Reidar Langås, Oslo.

Fylkenes representanter:

Akershus fylke: Alf Haakensen, Strømmen.

Aust-Agder fylke: Tellef Rislå, Herefoss.

Bergen fylke: Birger L. Larsen, Bergen.

Buskerud fylke: Thormod Pettersen, Drammen.

Finnmark fylke: Kåre Flå, Vardø.

Hedmark fylke: Arne Olsen, Hamar.

Hordaland fylke: Fredrik Westerlund, Odda.

Møre og Romsdal fylke: Gunnar Gundersen, Kristiansund N.
 Nordland fylke: Joralf Johnsen, Mosjøen.
 Oppland fylke: Johannes Knapp, Gjøvik.
 Oslo fylke: Gunnar Alf Larsen, Oslo.
 Rogaland fylke: Georg Haug, Stavanger.
 Sogn og Fjordane fylke: Gjermund Vee, Øvre Ardal.
 Telemark fylke: Sigurd Namløs, Skien.
 Troms fylke: Henry Riise, Tromsø.
 Nord-Trøndelag fylke: Asmund Gjörv, Follafooss.
 Sør-Trøndelag fylke: Mikal Morken, Oppdal.
 Vest-Agder fylke: Mauritz Thorkildsen, Mandal.
 Vestfold fylke: Richard Thon, Tønsberg.
 Østfold fylke: Vilhelm Simensen, Greåker.

Fra Sekretariatet: P. Mentsen, Tor Aspengren, Alf Andersen, Thorleif Andresen, Marie Lindquist, Lage Haugness, Otto Totland, Per Andersen, Emil Edvardsen, Klaus Kjelsrud, Henry Nicolaysen, Åge Petersen, Kaare Pehrson, Arne Li, Fritz W. Hannestad.

Varamenn til Sekretariatet: Einar Strand, Odd Højdahl, (disse to møter som varamenn for de valgte tillitsmenn i LO), Eivind Strømmen, Ingvald Hansen, Øystein Larsen, Arne Born, Olaf Karling, Leif Andresen.

Fra revisjonsutvalget: Harry Jørgensen, Alf Michelsen, Anna Nilsen.

Fra distriktskontorene:

LO's distriktskontor, Bergen: Ralph Christiansen, Finn Lien.
 LO's distriktskontor, Bodø: Hans Nordahl Jensen, Odd M. Bakkejord.
 LO's distriktskontor, Drammen: Leif Haraldseth.
 LO's distriktskontor, Gjøvik: Ole Knapp.
 LO's distriktskontor, Hamar: Aage Sjøgaard.
 LO's distriktskontor, Kirkenes: Per A. Utsi.
 LO's distriktskontor, Kristiansand S. Oddvar Gøthesen, Aage Bjorvand.
 LO's distriktskontor, Molde: Thorleif Hansen.
 LO's distriktskontor, Porsgrunn: Harald E. Olsen.
 LO's distriktskontor, Sarpsborg: Jakob Grava.
 LO's distriktskontor, Stavanger: Per Aase.
 LO's distriktskontor, Tromsø: Rolf Nilssen.
 LO's distriktskontor, Trondheim: Rikhard Haugen, Gudmund Gjengaar.

Fra LO's administrasjon: Egil Ahlsen, Harald Andersen, Paul Engstad, Kåre Halden, Steinar Halvorsen, Per Haraldsson, Inge-mund Haugen, Ragna Karlsen, Kjell Lien, Mirjam Nordahl, Jon Rikvold, Ragnar Røberg-Larsen, Ulf Sand, Olaf Sunde, Richard Trælne, Ronald Bye.

Samarbeidskomitéen DNA—LO: Trygve Bratteli, Reiulf Steen, Haakon Lie.

Funksjonærsambandet i Norge: Sverre Bolstad.

LO's kvinnenemnd: Solveig Løfquist Nielsen.

Gjester: Reidar Hirsti, Tryggve Aakervik, Gunnar Nilsen, Jon Myren, referent.

Fra Sekretariatet forelå følgende forslag til

DAGSORDEN

1. Den faglige situasjon — tariffrevisjonen 1968.
2. Suppleringsvalg til Sekretariatet.

Forslaget til dagsorden ble enstemmig vedtatt.

FORRETNINGSORDEN

Følgende forretningsorden ble foreslått:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Meddelelser til pressen skjer kun ved LO's presse- og informasjonskontor.
2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 2 ganger i samme sak. Unntatt fra innledningsforedrag beregnes taletiden til 10 minutter første og 5 minutter annen gang. Til forretningsordenen gis ordet bare 1 gang og høyst 1 minutt for hver sak. For øvrig kan det stilles forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.
3. Forslag innleveres skriftlig og undertegnet med vedkommendes navn. Intet nytt forslag kan tas opp etter at det er besluttet satt strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen oppsatte saker, kan ikke behandles.
4. Alle vedtak skjer med alminnelig flertall. I tvilstilfelle eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneopprop.
5. I protokollen innføres bare forslagene og avstemningen samt

de fattede beslutninger. Protokollen oppleses ved hvert møtes begynnelse, og for siste møte ved dets avslutning.

Erik Eriksen, Oslo: I forbindelse med forretningsordenen for representantskapsmøtet tillater jeg meg å foreslå at taletiden settes til 15 minutter første gang og 10 minutter annen gang. For øvrig anbefaler jeg forslaget til forretningsordenen uforandret.

Bakgrunnen for forslaget er at forrige representantskapsmøte ble avsluttet uten at 22 inntegnede talere fikk anledning til å si sin mening. Jeg er kjent med at det foreligger to forslag i forbindelse med behandlingen av tariffrevisjonen, og jeg synes at når representantskapet innkalles, bør det utnytte den tiden det er innkalt for. Mange ganger har representantskapet vært innkalt til to dagers møte, men avsluttet etter en dag. I en så viktig sak som den foreliggende, synes jeg det er nødvendig at man bruker den tiden som trenges. Det er blitt slik her at mange kvier seg for å gå opp på talerstolen fordi man allerede under åpningen antyder når møtet skal avsluttes. Jeg vil anbefale at man stemmer for det forslag jeg har lagt fram.

Jeg har et forslag til. Og jeg finner at det bare kan høre hjemme under forretningsordenen. Forslaget lyder:

«De saker som Sekretariatet skal forelegge representantskapet til behandling, skal — sammen med Sekretariatets innstillinger — sendes representantskapets medlemmer i rimelig tid før møtet holdes.»

Det er en praksis som er fulgt her i alle år at vi aldri får sakene på forhånd, vi er nødt til «å ta dem på sparket». Når et forbund sender inn et forslag og uheldigvis har hatt landsstyremøte umiddelbart i forvegen, da er ikke kritikken nådig mot det forbundet som tillater seg å sende inn forslag i liten tid før representantskapsmøtet og med den forutsetning at forslaget skal behandles av representantskapsmøtet.

Jeg vil anbefale de forslagene jeg her har lagt fram.

P. Mentsen mente at det ikke var grunn til å forandre den foreslåtte forretningsordenen.

Til det andre forslaget fra *Eriksen* bemerket han at når det gjelder tariffrevisjon, blir innstillingen vanligvis ikke ferdig før i siste liten. Han tilrådte at forslaget ble oversendt til administrasjonen og Sekretariatet.

Votering:

Forretningsordenen ble vedtatt mot 12 stemmer, som ble avgitt for Eriksens forslag.

Eriksens andre forslag ble oversendt Sekretariatet.

I forbindelse med forretningsordenen ble det fastsatt lunsjpause mellom kl. 13.00 og 14.30.

Formannen meddelte at det var kommet et skriv fra Arbeidernes Ungdomsfylking til representantskapet vedrørende lærlingelønnningene og han foreslo dette oversendt til forbundene.

Formannen minnet om at møtet var lukket og at alle meldinger derfra ville bli besørget av LO's Presse- og Informasjonskontor.

LO's kasserer, *Alf Andersen*, orienterte om reiseregningene.

Deretter ble møteledelsen overtatt av LO's nestformann, *Tor Aspengren*.

DEN FAGLIGE SITUASJON — TARIFFREVISJONEN 1968

P. Mentsen: I tilslutning til den redegjørelse jeg ga på representantskapets møte 9. oktober vil jeg her gi noen supplerende bemerkninger på bakgrunn av den utvikling som har funnet sted siden da.

Jeg skal så vidt mulig unngå å komme inn på for mange av de ting jeg snakket om den 9. oktober, idet hele mitt foredrag fra da er tatt inn i den protokoll som nå foreligger for representantene, og alle kan lese seg til hva som der ble sagt.

Jeg vil derfor nå gå direkte på sak. Når det gjelder arbeidstidsforkorting, er alle kjent med at Arbeidstidskomitéen har lagt fram sin innstilling om tidspunktet for når forkorting av arbeidstiden skal tre i kraft. Flertallet foreslår datoen 1. juli, mens våre representanter i komitéen har foreslått 1. april. Datoen 1. april har enstemmig tilslutning fra Sekretariatet. Arbeidsgiverforeningens representanter har som kjent foreslått utsettelse av avgjørelsen nå på grunn av den usikre økonomiske situasjon.

Vi kan imidlertid regne med at proposisjonen vedrørende arbeidstidsspørsmålet blir satt fram i løpet av denne uke, og vi forutsetter at Regjeringen, i dette tilfelle Kommunal- og Arbeidsdepartementet, i proposisjonen foreslår datoen 1. juli i samsvar med komitéflertallets innstilling. Det er derfor klart at tidspunktet for arbeidstidsforkorting vil bli avgjort og være kjent når vi kommer i forhandlingsposisjon med NAF.

Selv om tidspunktet blir løst, så er det like klart at kompensasjonen og nødvendige tilpassingsordninger ikke blir løst av Stortinget, men må løses ved direkte forhandlinger mellom partene. Disse forhandlinger kommer da i direkte sammenheng med tariffrevisjonen.

Selv om vi naturlig nok ennå ikke har fullstendig oversikt verken over produksjonsutviklingen eller lønns- og prisutviklingen for siste år, har vi likevel bedre oversikter enn vi hadde i begynnelsen av oktober, og jeg vil derfor kort peke på dette i samsvar med den oversikt vi har.

Produksjonsutviklingen har fortsatt vært meget tilfredsstillende hele året. Likeså har sysselsettingen vært god. Det private konsum har også steget, slik at det på gjennomsnittsbasis har funnet sted en reallønnsøking.

For så vidt angår prisutviklingen vil jeg her peke på at den stiller seg slik i inneværende tariffperiode fram til utgangen av 3. kvartal: Indekstallet for konsumprisindeksen var som kjent på 125 poeng mars 1966. Dette tall er nå steget til 133.9 poeng, dvs. en stigning på 8.9 poeng eller 7.1 prosent. Vi er alle enige om at dette viser at det har vært en ganske drastisk prisstigning, men vi skal selvsagt ikke overdrive og si at vi aldri har hatt noe liknende tidligere. Vi kan nemlig ikke stikke «under stolen» at vi har hatt liknende før. I samme tidsrom er lønnsstigningen følgende på gjennomsnittsbasis i industrien:

Fra 1. kvartal 1966, dvs. utgangspunktet ved forrige revisjon, er lønnsstigningen for menn over 14 prosent og for kvinner over 18 prosent, dvs. et veid gjennomsnitt på om lag 15½ prosent. Når en sammenholder disse tall, prisstigning og lønnsstigning, er det klart nok at på gjennomsnittsbasis har det funnet sted en sterk real-lønnsstigning.

Men her skal en være merksam på at dette gjennomsnittstall dekker over ikke bare mange, men alle skjevheter som er til stede, idet lønnsglidningen her kommer med og er tatt med i denne gjennomsnittsberegning. Det er klart nok at for alle de grupper og enkeltpersoner som har stått på sine tarifferte lønninger som ble fastsatt våren 1966, er situasjonen blitt meget ugunstig. De er blitt akterutseilt i lønnsutviklingen, idet de absolutt ikke har fått noen andel i den såkalte lønnsglidning. Verst stiller det seg for de lavtlønte og de barnerike familier, da det først og fremst er alminnelige forbruksvarer og matvarer som har steget i pris, og som utgjør den største andel av disse gruppers forbruk. Jeg viser for øvrig til hva jeg sa om dette i min redegjørelse 9. oktober.

Når det gjelder de ting jeg har nevnt om lønnsutviklingen, vil jeg komme litt tilbake til det senere. Først vil jeg peke på de hovedoppgaver vi står overfor nå ved tariffrevisjonen. De kan summeres opp på følgende måte:

1. Kompensasjon og tilpassingsordninger i sammenheng med arbeidstidsforkorting.
2. Spesielt tillegg for de lavtlønte, dvs. de som er blitt akterutseilt i lønnsutviklingen. Lavtlønnsproblemet er naturlig nok ikke ens innenfor alle bransjer. I noen tilfelle kan en si at det er hele områder eller bransjer som er lavtlønnsgrupper, men en har også grupper og enkeltpersoner innenfor de såkalte

høytlønnsbransjer som en ikke må glemme. Dette er derfor en sak som nøye må vurderes innenfor de enkelte tariffområder og ikke bare kan gjøres til et generelt problem.

3. Likelønsspørsmålet er også et aktuelt problem innenfor noen tariffområder. Selv om saken i prinsippet nå er løst, må det innenfor flere tariffområder foretas en justering når det gjelder de særavtaler som er opprettet i medhold av rammeavtalen.
4. Ved denne tariffrevisjon er det også aktuelt å søke å få til avtale om felles fond for opplæringsspørsmål. Samtlige forbund som har interesse av dette, bør reise kravet. En må likevel regne med at dette spørsmål må løses på det generelle plan.
5. Innenfor noen tariffområder bør det tas med krav om bestemmelser for deltidsarbeid. Sekretariatet har tidligere trukket opp nærmere retningslinjer for dette, og disse må i så fall følges.
6. Det skulle vel for så vidt være unødig å nevne revisjon av de alminnelige tariffbestemmelser, men jeg forutsetter at det er aktuelt innenfor noen områder.
7. Det er likeledes klart at etter de prisprognoser som foreligger, vil pristallet antakelig i mars ligge på et slikt nivå at det etter gjeldende indeksreguleringsbestemmelse kunne reises krav om indeksregulering. Nå blir imidlertid tariffavtalene sagt opp, og en kommer i vanlig forhandlingsposisjon. Men for den prisstigning som har funnet sted, må det foretas kompensasjon i lønningene, og det kommer da også med i de vanlige tarifforhandlinger.
8. Et hovedspørsmål ved denne revisjon blir også å få til en noenlunde tilfredsstillende indeksreguleringsklausul. Med den usikkerhet som alle føler særlig når ikke myndighetene har villet gi noen som helst garantier for å motvirke den uheldige prisutvikling, må det ved disse forhandlinger gi seg utslag i en sikkerhetsventil som kan motvirke at en kommer ut i altfor store vanskeligheter.

Spørsmålet om hvilken form indeksreguleringsklausulen skal ha, halv- eller helautomatisk, kommer nok opp til diskusjon. Imidlertid har jeg inntrykk av at de fleste innenfor lønnstakersektoren mener reguleringsklausulen må være helautomatisk. I den sammenheng vil jeg nevne at en under forhandlingene må komme til enighet om den poengverdi som skal nyttes ved eventuell regulering. Uten å gå inn på dette i detaljer, vil jeg bare tilføye at når det gjelder poengverdien som jo bestemmer reguleringsgraden, så har en ganske klar presedens for det i de tidligere reguleringer som har vært foretatt og for så vidt i den hittil gjeldende bestemmelse.

En annen ting som kommer opp til diskusjon og som det blir «tautrekking» om, det er svingningstallets størrelse, eksempelvis: skal det være 4.5 eller 6 poeng. Jeg kjenner naturligvis til at oppfatningen på lønnstakersiden er at dette svingningstall må være lavest mulig, mens arbeidsgivernes oppfatning er at det må være høyest mulig. Jeg tror og vil gjøre det klart for representantskapet at det neppe fra vår side har noen hensikt å diskutere annet svingningstall enn 5 poeng. Etter den erfaring jeg har og de diskusjoner en tidligere har hatt om dette, tror jeg også at den reguleringsklausul vi har i dag skulle være noenlunde akseptabel for begge parter.

Jeg vil gjerne understreke Sekretariatets oppfatning om at før noe tariffoppgjør kan tas, så må vi ha sikkerhet for at de resultater en kommer til ved tariffforhandlingene, ikke blir undergravd ved politiske vedtak. En må ha sikkerhet for at det ikke blir ført en prispolitikk, avgifts- og skattepolitikk som umuliggjør en reallønnsmessig stigning i takt med den produksjonsvekst som finner sted.

Jeg vil i denne sammenheng sterkt peke på at de inntektsoppgjør som andre grupper skal ha, da tenker jeg på både frie næringer, landbruket og fiskerinæringen, så vel som lønnstakergrupper utenfor LO, må få sine oppgjør på linje med det forbundene innenfor LO får.

Nå er det vel slik at det oppgjør som de fleste tenker på som har direkte sammenheng med lønnstakeroppgjøret, er inntektsoppgjøret for jordbruksnæringen. Vi har intet imot at bondenæringen får oppgjør som står i et rimelig forhold til det lønnstakerne får, men vi må på samme tid gjøre det helt klart at vi på forhånd må vite hvordan dekningsmåten for slikt oppgjør skal være. Det må ikke bli som forrige gang at det oppgjør bondenæringen fikk, blir belastet prisene, slik at det umiddelbart førte til en reduksjon av lønnstakernes oppgjør. Dekningen må skje over statsbudsjettet. Det vil bety en solidarisk utjevning over samfunnsapparatet. Dette må være helt klart på forhånd før lønnstakerne kan binde seg til noen avtale. La meg likevel tilføye at vi er klar over at til alle tider kan et jordbruksoppgjør ikke dekkes over statsbudsjettet, men i den foreliggende situasjon er det ingen annen utvei, hvis ikke lønnstakerne skal bli satt i en ugunstig særstilling.

Jeg har tidligere berørt den økonomiske utvikling som har funnet sted i vårt land i denne tariffperiode, og vil peke på at når en tar den ganske sterke økonomiske vekst i betraktning og for øvrig holder seg til tall og oversikter fra myndighetene, så skulle det være grunnlag for en rimelig inntektsøkning ved denne tariffrevisjon. En kan naturligvis ikke se bort fra noen usikkerhetsmomenter, bl. a. den devaluering som enkelte land har foretatt, særlig

Storbritannia. Imidlertid har ikke denne devaluering ført til noen generell endring av dette grunnlag, men på lengre sikt og innenfor visse eksportindustrier vil det nok oppstå vansker.

Hvis en i denne sammenheng også ser på den utgiftsøkning bedriftslivet har hatt siden vi tok til med tariffoppgjøret i 1966, så er det naturlig nok nokså trangt. Jeg har tidligere pekt på at lønnsstigningen fra mars 1966 og fram til så langt vi har noenlunde oversikter, utgjør for menn 15 prosent og for kvinner over 18 prosent, dvs. et veid gjennomsnitt på om lag 15½ prosent. Feriegodtgjøringen er også forhøyet med ½ prosent, og det er også noen stigning i bedriftenes sosiale utgifter. Når en dertil også tar med at arbeidstidsforkorting vil koste om lag 5.9 prosent, betyr det at bedriftslivets utgifter ligger om lag 22 prosent høyere når vi nå skal forhandle om den alminnelige lønnsrevisjon enn de var da vi tok til med forhandlingene i 1966. Jeg sier ikke dette fordi jeg er pessimistisk, men fordi jeg vet at vi blir møtt med disse ting, og vi kan naturligvis forsøke å skyve det fra oss, men vi kan ikke motbevise det faktum at forholdene er slike.

Likevel må vi forsøke å legge det opp på en så vidt realistisk måte at vi kan ha god tro på å kunne komme til et brukbart resultat for våre medlemmer, og som kan bli akseptert av begge parter.

Oppgjørsformen.

Når det gjelder spørsmålet om hvilken oppgjørsform en skal forsøke å nytte seg av, er synsmåtene litt ulike. Noen holder på forbundsvis oppgjør, dvs. oppgjør for hvert enkelt tariffområde; og andre mener at samordnede fellesoppgjør vil være mest hensiktsmessig. Det er naturlig nok vanskelig på forhånd å si absolutt hva som vil være heldigst. Det er avhengig av mange ting, bl. a. hvilke saker en skal løse og videre motpartens vilje til å komme til en ordning. Jeg gjør imidlertid uttrykkelig merksam på at oppgjørsformen i og for seg aldri har vært noe prinsipp i fagorganisasjonen. Det er resultatene som først og fremst har betydning. Vi har vekslet mellom forbundsvis oppgjør og fellesoppgjør. Det har vært gjort på den måten fordi, som nevnt tidligere, en har delvis vært avhengig av hvilke saker en skulle forsøke å løse og hvilke muligheter som har vært til stede for å kunne rette på spesielle ting innenfor de enkelte tariffområder.

Jeg vil derfor si det slik at oppgjørsformen er et praktisk og taktisk spørsmål som bør vurderes ut fra den situasjon som foreligger, altså ikke ut fra rent prinsipielle betraktninger.

Det er vanskelig på forhånd også denne gang å si hva som blir det mest hensiktsmessige. Jeg tror videre også at det er meget van-

skelig på forhånd å binde seg til en bestemt oppgjørsform. En skal ikke se bort fra at en kan komme opp i en situasjon som fører med seg at det må foretas endringer «under marsjen».

I denne sammenheng vil jeg ikke unnlate å gjøre merksam på at det er langt vanskeligere i dag å legge opp til taktisk klokt oppgjør under den politiske konstellasjon vi nå har enn da vi hadde en arbeiderregjering. Det ligger i sakens natur at vi da på forhånd kunne drøfte sakene med våre folk i Regjeringen og bli enige om hvilke ting vi skulle løse på det faglige plan og hva vi skulle løse på det politiske plan eller også ved en kombinasjon av faglige og politiske tiltak. Jeg minner i så måte om flere saker som har vært løst ved felles tiltak. Rent konkret vil jeg minne om arbeidstidsforkorting som ble foretatt med virkning fra 1. mars 1959. Etter en alminnelig utredning av den offentlige arbeidstidskomité som da var i virksomhet, ble partene likevel under forhandlingene enige om tidspunktet for når forkorting skulle tre i kraft, og ble også enige ved forhandlinger om alle andre ting i forbindelse med forkorting.

Den samme situasjon eksisterer ikke i dag. Vi må derfor også regne med et strammere forhandlingsklima enn hva vi var vant med i den tid «vi selv» hadde regjeringsmakten. Dette sier jeg uten at jeg dermed tror at vår ærede motpart, Norsk Arbeidsgiverforening, venter støtte eller er enig i alt hva den nåværende regjering foretar seg. Det er nok på vår side misnøye og mistenksomhet overfor Regjeringens disposisjoner, men det er kanskje litt skuffelse og mistenksomhet på vår ærede motparts side og.

Når det gjelder oppgjørsformen, så vil jeg gjerne gjøre det klart at det er delte synsmåter i Sekretariatet. Et flertall går inn for forbundsvis oppgjør. Et mindretall mener at det bør være et samordnet fellesoppgjør. La meg også gjøre det helt klart at det her ikke er noen strid om prinsipper. Det er bare synsmåtene som er litt forskjellige. Når flertallet har funnet at forbundsvis oppgjør er å foretrekke, er det bl. a. fordi en mener at samtlige forbund for sine enkelte tariffområder selv må legge opp til de tariffendringer en mener nødvendige, og ha garanti for at samtlige krav fra de enkelte forbund blir presentert og drøftet i god tid før tariffavtalene løper ut. En vil ikke risikere å komme til forhandlingsbordet i et fellesoppgjør og kanskje oppleve at forhandlingene bryter sammen før samtlige forbund har fått lagt fram sine krav.

Jeg peker også på at vi på det aller bestemteste mener at forhandlingene bør føres direkte mellom partene uten inngrep fra myndighetenes side. Det fører til størst mulig ansvar og alvor under en vanskelig tariffsituasjon. Under denne synsvinkel tror flertallet at det skulle være mulig å prøve seg fram med ett eller to forbund

og se om muligheten er til stede til å oppnå enighet. Lykkes det ikke, får en følge de vanlige spilleregler, foreta plassoppsigelser og om nødvendig også iverksette dem og ta risikoen på å komme ut i åpen konflikt. Jeg presiserer at vi ikke er interessert i en stor omfattende konflikt som lammer hele vårt arbeidsliv. Vi vet hva det fører til, men vi viker ikke tilbake for å ta en åpen konflikt hvor ingen annen mulighet er til stede. Vil da vår ærede motpart utvide en slik konflikt med lockout for andre områder, så får de gjøre det. Vi skal i hvert fall ikke provosere unødig til noen ting. Men vi skal legge det hele opp til under fullt alvor og ansvar i hensikt å komme fram til en ordening ved forhandlingsbordet. Jeg understreker at heri ligger at vi ønsker så langt råd er å ha innflytelse over de oppgjør som skal komme i stand og også avgjørelsen for disse.

Jeg har delvis vært inne på det før, men gjentar at flertallet frykter for at hvis vi legger opp til et samordnet oppgjør allerede fra starten, kan det være en viss fare for at det hele bryter sammen før alle våre forbund har lagt sine krav på bordet. Det vil da oppstå en forhandlingsmessig uløselig knute med en gang som munner ut i risiko for konflikt i så å si hele vårt nærings- og arbeidsliv. Dette er en del av vurderingen for flertallets synsmåte om forbundsvis oppgjør.

Dette er et spørsmål som må få sin avklaring her i dag. Men det må ikke være noe stridsspørsmål. Det må sees på som et praktisk og taktisk spørsmål og diskuteres lidenskapsløst ut fra dette. Selv om synsmåtene her kan være delte, vil jeg understreke det faktum at når representantskapet har talt, så er det det vedtak som blir gjort som skal være retningslinjen for dette tariffopplegg og som alle må rette seg etter. Her kommer også solidaritetsviljen og solidaritetsprinsippet inn i bildet og ikke den enkeltes spesielle ønskemål.

Jeg skulle tro at slik som situasjonen ligger an nå, så vil det være fornuftig ikke å binde seg uløselig til vedtak som fører med seg at det hele stenges til. Vi må alltid ha for øyet at vi under forhandlingenes gang må vurdere situasjonen slik som den måtte oppstå. Jeg understreker derfor at forhandlingsutvalget og Sekretariatet om nødvendig må gjøre de vedtak som situasjonen krever, men en skal selvsagt høre Tariffrådets mening, og i Tariffrådet er som kjent alle forbund representert. Jeg sier dette så vidt sterkt fordi vi må være klar over at det kan oppstå situasjoner som kan bli vanskelig å takle når vi ikke har full oversikt over alle ting på forhånd.

I samsvar med det jeg her har sagt, bygger det forslag som Sekretariatets flertall legger fram på forbundsvis oppgjør.

Når det gjelder den offentlige sektor — stat og kommuner — mener vi at oppgjørene for disse grupper så langt råd er må sammenholdes med det som er sammenlignbart innenfor den private sektor. Dette bør det ikke være noen uenighet om.

Mentsen la fram denne innstilling fra flertallet i Sekretariatet:

Etter at Arbeidstidskomitéen nå har lagt fram sin innstilling om forkorting av arbeidstiden, må en regne med at tidspunktet for når arbeidstidsforkorting skal settes i verk er fastsatt av Stortinget før forhandlingene om tariffrevisjonen tar til. Kompensasjon for arbeidstidsforkorting og nødvendige tilpassinger blir imidlertid ikke løst av Stortinget. Det må det forhandles om mellom partene. Disse forhandlinger kommer da i direkte sammenheng med tariffrevisjonen.

Bortsett fra forkorting av arbeidstiden og de ting som har direkte sammenheng med den og en indeksreguleringsklausul, er de øvrige spørsmål vedrørende kommende tariffrevisjon av en slik art at kravene bør utformes forbundsvis, slik at forhandlingene kan føres for hvert tariffområde. Det gjelder bl. a. revisjon av de alminnelige bestemmelser, lønns- og lønnsproblemet som heller ikke er likt for alle tariffområder, likeså likelønsspørsmålet.

Representantskapet understreker LO's prinsipielle syn som er at forhandlingene må føres direkte mellom organisasjonene, eventuelt med bistand av meklingsmyndighetene, men uten direkte inngrep fra myndighetenes side. Det vil utvilsomt føre til at forhandlingene skjer under størst mulig alvor og ansvar når det ikke kan regnes med at en offentlig instans kommer til å foreta avgjørelsen.

Når det gjelder de økonomiske muligheter for å kunne gjennomføre et akseptabelt resultat av tariffrevisjonen, vil en peke på at den sterke økonomiske vekst vi for tiden har i Norge burde gi grunnlag for en rimelig inntektsøkning for lønnstakerne. Den devaluering enkelte land har foretatt, bl. a. Storbritannia, har ikke ført til noen generell endring av dette grunnlag.

Uten å gå inn på prisutviklingen i hele sin bredde i denne uttalelse, vil representantskapet likevel peke på at den har vært meget uheldig, og vil utvilsomt vanskeliggjøre kommende tariffoppgjør. Siden indeks-tillegget ble gitt med virkning fra 15. mai 1967, er det vesentligste av dette tillegg nå «spist opp» som følge av prisstigningen.

LO har flere ganger pekt på at Regjeringens økonomiske politikk fører med seg at de lavtlønte og de barnerike familier ikke følger med i den alminnelige standardøkning. Årsaken til dette er at det først og fremst er matvarer og alminnelige forbruksvarer som stiger i pris, dvs. varer som utgjør den største andel av disse gruppers forbruk. En slik utvikling kunne vært rettet opp om Regjeringen hadde fulgt LO's oppfordring om å bruke forbrukssubsidier på en slik måte at konsumprisindeksen i resten av tariffperioden hadde blitt liggende godt under den nye «røde strek» på 135,4 poeng. Representantskapet beklager at Regjeringen ikke har fulgt denne oppfordring.

Resultatet av myndighetenes negative holdning når det gjelder prispolitikk synes å bli at den «røde strek» passerer like foran eller i sammenheng med at forhandlingene om tariffoppgjøret skal ta til. I samme forbindelse vil en understreke at etter LO's oppfatning er prinsippet om at omsetningsavgiften på matvarer skal brukes til varige sub-

sidier på viktige forbruksvarer ikke oppfylt, og balanseforholdet vil forverres i tiden framover. Representantskapet mener derfor at det må foretas en justering slik at forannevnte prinsipp blir oppfylt.

I statsbudsjettet for 1968 er det tatt et visst omsyn til LO's krav om økt barnetrygd. Det er bare å beklage at barnetrygden heller ikke denne gang ble gjort gjeldende for første barn. Noen av skjevhetene kunne ha vært rettet opp om de skattelettelsene som er gitt, ikke ensidig hadde begunstiget de med høyere inntekter. Også den skattefrie banksparing kommer bare de med høyere inntekter til gode, og må derfor sies å ha en uheldig sosial slagside.

Når det gjelder lønnsutviklingen i inneværende tariffperiode, har den vært ujevn og til dels skjev. En medvirkende årsak til dette har vært lønnsglidningen som bare gjør seg gjeldende innenfor enkelte områder, men som trekker gjennomsnittet opp. Denne uheldige utvikling må det særlig tas sikte på å rette opp ved tariffrevisjonen ved at de som er blitt liggende etter i lønnsutviklingen blir særlig tilgodesett.

Ved utformingen av kravene bør forbundene foruten de tariffbestemmelser som må revideres, ta omsyn til spesielle ting så som lavtlønnsproblemet innenfor de respektive områder, likeså de problemer som har direkte sammenheng med gjennomføringen av likelønsspørsmålet. Innenfor de områder hvor det er aktuelt, bør det også tas med krav om bestemmelser for deltidsarbeid. Det må da være etter de retningslinjer Sekretariatet tidligere har trukket opp.

Krav om felles fond for opplæringsproblemer må også tas med ved denne tariffrevisjon.

Når det gjelder den offentlige sektor — stat og kommuner — gjør det seg gjeldende spesielle forhold. Det må derfor foretas nøye beregninger og vurderinger, slik at de krav som utformes sikrer at ansatte i offentlig virksomhet får en reallønnsutvikling som er sammenliknbar med den som finner sted innenfor nærings- og produksjonslivet for øvrig. Stats-tjenestemannskartellet og Norsk Kommuneforbund må derfor i samråd med Sekretariatet utforme kravene for den offentlige sektor under omsyn til dette.

Representantskapet understreker at en før tariffoppgjørene må ha sikkerhet for at resultatene av dem ikke blir undergravd ved politiske vedtak. Det må ikke bli ført en pris-, avgifts- og skattepolitikk som hindrer en reallønsmessig framgang i takt med produktionsveksten. Det må på forhånd være klart hvordan dekningsmåten for oppgjørene med andre interessegrupper, bl. a. jordbruket og fiskerinæringen, skal være.

I samsvar med foranstående innbys representantskapet til å gjøre sådant vedtak:

1. De enkelte forbund må overfor sin motpart legge fram sine forslag til nye tariffavtaler så snart råd er — helst innen utgangen av januar 1968 — slik at forhandlingene kan komme i gang tidligst mulig med sikte på å være sluttført før tariffavtalenes utløp.
Tariffkravene utformes etter de hovedretningslinjer som er trukket opp i foranstående premisser.
2. De nye tariffavtaler gjøres gjeldende for 2 år til de respektive utløpsdatoer og må inneholde indeksreguleringsklausul.
3. LO reiser krav overfor NAF om kompensasjon for arbeidstidsforkorting og nødvendige tilpassinger samt indeksreguleringsklausul.

Mentsen fortsatte: Dette er den uttalelse som flertallet mener representantskapet bør samle seg om. Mindretallet har i hovedsak det samme grunnsyn som jeg her har gjort rede for. Det er ikke der det er noen skilnad. Den gjelder selve formen, forbundsvis eller fellesoppgjør.

Før jeg slutter min oversikt, vil jeg gjøre merksam på — det er for så vidt offentliggjort i Arbeiderbladet i dag — at Arbeidernes Ungdomsfylking har vedtatt en uttalelse til Sekretariatet og representantskapet om at en ved denne tariffrevisjon særlig må være merksam på lærlingelønningenes lave nivå. Vi vet alle at dette er et spørsmål som har vært mye diskutert og for så vidt er oppe ved hver tariffrevisjon. Sekretariatet har ikke fått tid til å drøfte uttalen fra AUF, og det kan for så vidt heller ikke ta stilling til dette med bindende virkning for samtlige forbund. Det må samtlige forbund selv ta stilling til. Uttalelsen blir derfor av Sekretariatet oversendt samtlige forbund, slik at disse kan vurdere den i sammenheng med sine opplegg.

Men så kommer vi til et spørsmål som er nokså ømtålig, og det er hvilke muligheter er til stede og hvilken økonomisk ramme skal en legge til grunn for tariffkravene. Nå vet naturligvis alle at en slik økonomisk ramme i første rekke er beregnet på internt bruk, dvs. som en retningslinje for de enkelte forbunds tariffkrav. Vi vet også av erfaring at selv om dette skulle være rent internt, så vil det likevel komme til motpartens kunnskap allerede før forhandlingene tar til. Men tross dette så mener Sekretariatet at representantskapet må være kjent med den vurdering Sekretariatet her har foretatt. Sekretariatets mening er da at med den hittil relativt gunstige økonomiske utvikling som har vært, og som også de prognoser som er tilgjengelig tyder på vil fortsette, skulle det være mulig å gjennomføre en tariffrevisjon som på gjennomsnittsbasis innebærer en utgiftsøkning for bedriftslivet på om lag 10 prosent, dvs. heri også inkludert arbeidstidsforkorting. Jeg gjør det imidlertid helt klart at det Sekretariatet her har drøftet, er gjennomsnittsbasis for hele industrien, og det er da uråd å tenke seg 10 prosent over det hele. For noen områder vil det bety mindre og for andre områder mer.

Mentsen fortsatte: Etter at jeg er ferdig med redegjørelsen, vil mindretallets synsmåter bli lagt fram. Jeg understreker da bare at vi får da diskutere oppgjørsformen og så få til en avklaring av hvilken form som er mest hensiktsmessig. Og igjen gjør jeg det klart at når vedtaket av representantskapet er gjort, så er det bare dette som går ut og som er den retningslinje vi alle må følge.

Det kan vel kanskje bli sagt her at jeg ikke har gitt uttrykk for noen ønskerverdige situasjon foran dette tariffoppgjøret, og der-

med ikke gitt uttrykk for at det er store økonomiske framstøt en kan gjøre. Jeg har likevel forsøkt her å gi uttrykk for den vurdering Sekretariatet har foretatt. Jeg har videre gitt uttrykk for den praktiske og taktiske linje som flertallet mener en bør følge. Hvorvidt det forslag flertallet her legger fram blir sett på med velvilje fra vår motpart eller fra myndighetenes side, vil jeg ikke her uttale meg om. Det får stå sin prøve. Vi får være villig til å ta «hugg og slag» fra begge sider om nødvendig. Jeg gir her uttrykk for at vi ser realistisk også på det forestående oppgjør, selv om det ser trangt ut. Vi må forsøke å komme ut av dette oppgjør på en måte som gjør det mulig fortsatt å eksistere innenfor det samfunn vi befinner oss i. Enten vi liker det eller ikke, må vi rette oss etter de regler som skal følges i spillet. Vi skal ikke på noen områder eller i noen tilfelle gå over streken, men holde oss til det som vi mener er gjennomførbart og som på lengre sikt kan tjene våre medlemmer best. Vi må være merksam på at vi alle har interesse av at arbeidslivet må holdes i gang og at arbeidsplassene må bevares. På samme tid må vi ha klart for oss, at eventuell økonomisk belastning ikke kan påføres noen enkelt gruppe, dvs. lønnstakergruppen som helhet eller lønnstakergrupper innenfor enkelte bransjer, yrker eller industrier. Slik belastning må bæres av alle sammen og utjevnes over samfunnsapparatet etter det grunnprinsipp som alltid har vært bærende i fagorganisasjonen, og det er solidariteten.

Lage Haugness, Sekretariatet: Det første jeg ble møtt med i morges var Arbeiderbladets artikkel på side 11 som omhandler bygningsarbeidernes lønninger. Den var ikke akkurat lagt til rette for å løse våre problemer ved kommende tariffforhandlinger.

Ellers vil jeg si til formannens utmerkede innledning at den alt vesentlig dreide seg om å forklare hvordan situasjonen var når ikke flertallets forslag førte fram. Det er jeg takknemlig for fordi det kan spare meg for tid.

Siden siste representantskapsmøte har mindretallet skiftet litt. Dette henger sammen med hvem som er stemmeberettiget i det og det møte i Sekretariatet, og det er vel egentlig ikke korrekt det som står at dette forslag foreligger fra meg. Det foreligger fra et mindretall som i øyeblikket består stemmemessig av Kjelsrud, Pehrson, Marie Lindquist og meg.

Siden representantskapsmøtet siste høst har det skjedd at 17 såkalte faglige konferanser har behandlet den faglige situasjonen. Disse konferansene har på ingen måte avklart spørsmålet om hva som måtte være ønskelig av forbundsvis oppgjør eller fellesopp-

gjør. Jeg ser da bort fra den konferansen som startet i Bodø. Ellers har referatene fra konferansene bydd på at dette tema egentlig ikke var noe stort tema, hvilket vel igjen skulle si at vi ikke behøver å kjenne oss bundet av hva disse konferansene ga uttrykk for, men noenlunde fritt kan vurdere ut fra det situasjonen tilsier.

Ellers har det skjedd at vi har hatt en devaluering i England, vi har fått en økonomisk tilstramning i Europa, hvilket i og for seg ikke skulle styrke vår utgangsposisjon ved kommende tariffoppgjør.

Jeg har fortsatt ingen tro på at vi når fram til noe tariffoppgjør denne gangen på frivillig basis. Det som da må være hovedsaken er, kort sagt, at vi må legge opp til en tariffpolitikk som vi kan forsvare til det siste. Det er sagt her at vi skal lede denne utviklingen, men samtidig fremmes det forslag om at man skal skyve denne ledelsen fra seg. Dette virker noe inkonsekvent. Det sies man står overfor en vanskelig situasjon, samtidig sies det at man har så store økonomiske muligheter ved dette oppgjør. Det finnes egentlig ikke noen samklang mellom dette og innledningen i det forslaget som foreligger.

Jeg er tilbøyelig til å tro at situasjonen blir at et par forbund forsøker forhandlinger og kommer tilbake og konstaterer at ingen verdens ting er oppnådd.

Det vi for all del ikke må oppleve er den situasjon at en lønnsnemndavgjørelse utelukkende skal vurdere spørsmålet om ører i tariffoppgjøret. Både mindretall og flertall har markert som meget viktig at Regjeringen blir tvunget til å gjøre det klart hvordan den politiske utvikling skal foregå — i relasjon til skatte- og avgiftspolitikken, til dekningsform for jordbruket osv. Hvis vi steller oss slik ved forhandlingene at vi ikke har fått dette inn på et tidlig nok tidspunkt, vil vi få den situasjon at det hele blir en tallmessig operasjon for lønnsnemnda. Og det vil bli et for svakt utgangspunkt.

Det kan ikke herske tvil om at det ikke foreligger så veldig store muligheter for Papirarbeiderforbundet eller for Kjemisk eller hvem det nå er, å kunne få påvist i Regjeringen på et tidlig tidspunkt, hva som vil være dens økonomiske politikk i den nærmeste framtid.

Indeksreguleringsavtalen er her framholdt som meget viktig og en av de vanskeligste detaljer ved tariffoppgjøret. Men det forhindrer ikke at vi også finner det igjen som pkt. 2 under forbundsvise forhandlinger. Jeg kan ikke skjønne at det skulle være råd der å komme fram til en avtale.

Det er videre sagt her at det er nødvendig for de enkelte for-

bund å behandle lavtlønnsstillegget. Men er det grunn til å innta noen annen stilling til lavtlønnsproblemet av den grunn? Vi har hatt to slike forhandlinger tidligere om lavtlønnsproblemet, og det har alltid, etter at rammeavtalen var klar, vært ført ned på forbundsstadiet. Det samme må jo skje nå. Likelønsspørsmålet er på samme måten ført ned på forbundsplanet til slutt etter at selve rammeavtalen er ferdig.

Jeg kan ikke skjønne at det finnes motiv til noen forandring her.

Så snakkes det om et felles opplysningsfond. Jo det skulle ta seg fint ut om de enkelte forbund skulle ta seg til å løse den oppgaven. Jeg har ingen tro på det.

Så et par ord om den økonomiske ramme. Det er her nevnt 10 prosent. Og det er videre sagt at arbeidstidsforkorting fra 1. juli vil koste oss rundt regnet 5 prosent, så har vi da 5 igjen. Av dette skal man bruke — er det antydning — 2.5 til lavtlønnsgruppene. Det tallet vi da får igjen forteller litt om størrelsesordenen av de forbundsvise oppgjør.

Jeg er fullt klar over at representantene for de enkelte forbund på mange måter vil vurdere dette spørsmålet slik: Hvilke forbund blir representert og hvilken situasjon står det enkelte forbund i — vel også kanskje, med utgangspunkt i på forhånd bestemte standpunkter?

Jeg vil gjerne her peke på hvordan flertallsinnstillingen og mindretallsinnstillingen kommer inn i bildet, idet at flertallsinnstillingen trekker hele stat- og kommunesektoren inn, en sektor som overhodet ikke kommer inn i bildet. Vi har Hotell og Restaurant som er høstfag — jeg forstår at oppgjøret her kan få utslag senere — og vi har Jern og Metall som inntar en særstilling. Jeg forutsetter at den ikke er preget av ønsket om å få bruke avtaletinget nå, eller at det er Aker-konsernets ønskemål som kommer inn i dette, men at det er andre motiver som ligger til grunn.

Alt dette gir et lite bilde av situasjonen og hvordan man vurderer. Men denne forsamling skal vurdere ut fra hva som passer den samlede fagbevegelse, og da i første rekke de lavtlønnede. De som representerer disse håper jeg i dag stiller seg på mindretallets side. Det er jeg for øvrig ganske overbevist om.

Men det er for tidlig på dagen til å rope på solidaritet, så jeg skal ikke gjøre det.

Haugness leverte mindretallets innstilling til dirigenten, Tor Aspengren, som refererte den. (Innstilingen var også omdelt til representantene.)

Mindretallets innstilling hadde denne ordlyd:

Representantskapet innbys til å gjøre slikt vedtak:

Kompensasjon for arbeidstidsforkorting og de nødvendige tilpassinger for denne, generelt lønnstillegg, forhøyelse av minstelønnsbasis, fastsettelse av ramme vedrørende lavtlønnsstillegg, ny indeksreguleringsavtale, avklaring av likelønnsavtalen og et felles fond for opplæringsoppgjør.

Disse saker er av en slik karakter at det må forhandles om disse generelt mellom hovedorganisasjonene, NAF og LO.

LO må sikre at det resultat en ved forhandlingene kommer fram til ved årets tariffoppgjør ikke blir gjort illusorisk gjennom politiske vedtak, og at disse oppgjør ligger på linje med de øvrige inntektsgruppers oppgjør. En tenker her på jordbruk, fiske, stat- og kommunesektoren m. v.

LO må kreve at Regjeringen — før noe oppgjør godtas — gir en forpliktende erklæring om at pris-, avgifts- og skattepolitikken ikke blir håndtert slik at den undergraver en fortsatt reallønsmessig framgang i samsvar med vår produksjonsvekst, og at spesielle grupper ikke blir stilt i en særstilling.

Sekretariatet må under forhandlingenes gang sørge for at de enkelte forbund fører reelle forhandlinger om f.eks. anvendelsen av lavtlønnsstillegget, justering av likelønnsavtalen samt nødvendige endringer i tariffavtalene av teknisk karakter.

Forbundenes særkrav må ligge innenfor en økonomisk ramme som blir trukket opp av LO's sekretariat.

Representantskapet er klar over at visse avtaleområder må underlegges spesiell behandling og vurdering. Dette gjelder stat- og kommunesektoren, Sjømannsforbundet, LKAB, Narvik, osv. Representantskapet gir Sekretariatet fullmakt til i samarbeid med slike tariffparter å fremme krav overfor motparten.

Under henvisning til foranstående må de enkelte forbund legge fram sine forslag så snart råd er, slik at disse forhandlinger kan foregå parallelt med hovedforhandlingene, og slik at tariffoppgjøret kan være sluttført innen tariffavtalenes utløp.

Lage Haugness.

Age Petersen, Sekretariatet: Diskusjonen om oppgjørsformene er ikke noe nytt i fagbevegelsen. Det har vekslet med fellesoppgjør og forbundsvisse oppgjør også tidligere. Oppgjørsformen har vært en del av fagbevegelsens taktikk og strategi i forbindelse med en tariffrevisjon. Slik burde det fortsatt være. Det bør være reelle muligheter til å bruke forskjellige oppgjørsformer, det er tilmed nødvendig at det hele ikke låses fast i en bestemt oppgjørsform.

I vårt forbund har vi en landsmøteuttalelse — jeg tror den tilsvarende en uttalelse på en tidligere LO-kongress — hvor det heter: «Oppgjørsformen er i seg selv ingen prinsipp sak på den måten at man skal binde seg til en bestemt oppgjørsform. Oppgjørsformen må vurderes og velges ut fra den aktuelle situasjon som foreligger foran en tariffrevisjon.»

Deri ligger at fagbevegelsen må kunne stå fritt, eller kunne velge den oppgjørsformen som den mener passer best i det aktuelle tilfelle.

Har fellesoppgjørene vært en form for solidarisk lønnspolitikk? Ja, til en viss grad har de vært det. Men jeg vil understreke at de ikke har vært det på den måten noen er tilbøyelig til å gi uttrykk for, nemlig at de høyest betalte gruppene har gitt avkall på noe til fordel for lavtlønte. Det er ikke tilfelle. Men det har til en viss grad vært tatt hensyn til de lønsmessige skjevheter som har oppstått i tariffperioden. Men aldri tilstrekkelig. Det viser hele lønnsbildet slik det foreligger i dag.

Jeg vil for min del innrømme, i likhet med de fleste, at oppgjørsformen vi hadde i 1966 var bedre for lavtlønnsgruppene enn de tidligere fellesoppgjørene har vært.

Men selv om dette er tilfelle, viser det seg at oppgjøret ikke var solidarisk nok. De fleste av våre bransjegrupper er i løpet av denne tariffperioden lønsmessig sakkert akterut i forhold til industrien for øvrig, noe de har gjort de siste ti år. Ingen kan vel da undre seg over at vi i vårt forbund ser etter botemidler for å kunne hindre denne sakte, men sikre, utviklingen med større og større lønsmessig gap mellom våre medlemmer og arbeidstakere i den øvrige industri. Denne utviklingen begynner nå å få en meget betenkelig sosial slagside.

Noen vil vel da si at oppgjørsformen fra 1966 må kunne utvikles i retning av fordeler for lavtlønnsgruppene. Til det må jeg dessverre si at jeg er meget i tvil om det innenfor fagbevegelsen er enighet og vilje til å følge opp en slik linje.

Hvordan har så de forbundsvisse oppgjør virket?

Svarene kan muligens være forskjellige, men i vårt forbund har vi visse erfaringer å bygge på. Når de forbundsvisse oppgjørene kommer med noen års mellomrom, oppnår vi for vår del bedre resultater for våre bransjer. Forklaringen kan være vanskelig å finne. Muligens er forklaringen den at innenfor vårt område er det en rekke bransjer som ikke har noen naturlig plass på lønnsbarometeret der de står i dag. Det synes mer å være vanemessige forhold som har stabilisert seg innenfor disse bransjene. For å kunne rette på dette må vi møte disse arbeidsgiverne ansikt til ansikt i realistiske forhandlinger.

Vi har nå ikke hatt forbundsvisse oppgjør siden 1961. Og siden 1961 har alle våre bransjegrupper falt tilbake i forhold til det gjennomsnittlige lønnsnivå. For blant annet å kunne stoppe denne utviklingen, og snu denne ensidige bakoverkjøringen, er det at jeg for min del, denne gangen går inn for bransjevise oppgjør.

Etter den diskusjonen som har vært om oppgjørsformen, både innenfor og utenfor fagbevegelsen, synes det å være mange som er av den mening at det nå ikke finnes noen valgmulighet, iallfall ikke for fagbevegelsen. Det synes å være temmelig mange som er villig til å akseptere at Arbeidsgiverforeningen en gang for alle har avgjort denne saken. Men like tidrende klart er det at mange, ikke minst i fagforeningene, frykter denne utviklingen.

Jeg er av den mening at det er nødvendig med mulighet for forbundsvis oppgjør en gang imellom. Det finnes flere saklige grunner for dette standpunkt.

Samordnede oppgjør som ikke fører til enighet mellom partene, eller blir forkastet av medlemmene, fører automatisk til lønnsnemnd. Det har skjedd ved de to siste tariffrevisjoner. Hvor mange flere liknende resultater tåler vi i fagbevegelsen?

Samordnede oppgjør slik vi hittil kjenner til er bare samordnet i ordets betydning innenfor en meget begrenset ramme. I realiteten gjelder denne rammen bare for industriarbeidere og funksjonærer i industrien. Innenfor andre grupper i samfunnet er det fritt slag, ingen kontroll, ingen publisitet, ingen offentlig utstilling, det hele foregår i den største hemmelighet. Vi vet også at nettopp innenfor disse gruppene som har fritt slag, der har det ikke vært vist noen form for beskjedenhet, ingen resignasjon, og heller ikke tales det offentlig om faren for inflasjon når disse gruppene har sine oppgjør. Resultatet er blitt at lønnsutviklingen i lange, lange tider har gått den gale veg.

Skal det være en samordnet inntektsutvikling, basert på reelle økonomiske vurderinger, slik kravene stilles til LO's medlemmer, så må samordningen omfatte alle grupper. Det kan ikke være riktig at det bare skal være vanlige arbeidstakere som skal ha ansvaret for og belastningen av kampen mot inflasjonen. Et slikt ensidig krav må før eller senere tilbakevises. Samordnet inntektspolitikk, om den skal ha noen mening, må innebære en rettferdig fordeling av den økende velstand. Det er det motsatte som skjer i dag. Derfor vil jeg anbefale flertallsforslaget som foreligger fra Sekretariatet. Jeg har ikke tid til å komme videre inn på det, men jeg vil bare peke på uttrykket om at man har liten tro på at man innenfor fagbevegelsen i dag vil gå inn for å utbygge og forsterke oppgjøret fra 1966 i den form at man tar større hensyn til de lavtlønte. Det mindretallsforslag som foreligger her, og er satt fram av Lage Haugness, bekrefter dette. Der er gjort unntak for visse grupper, men ikke funnet plass for grupper innenfor vår industri som i dag har en gjennomsnittslønn som var gjennomsnittslønn for industriarbeidere for 10 år siden.

Per Andersen, Sekretariatet: Situasjonen for norsk fagbevegelse er slik at vi ved tariffrevisjonen i 1964 og ved tariffrevisjonen i 1966 fikk avgjort lønns- og arbeidsvilkårene ved voldgiftskjennelse. Det er altså en offentlig nemnd som har avgjort lønns- og arbeidsvilkårene våre. På hvilken måte skal vi få slutt på det?

Dertil har Høyesterett uttalt seg om på hvilken måte vi skal sette våre tiltak ut i livet, og avisene kjører opp med vilkår for å bli opptatt som medlem i fagbevegelsen.

Vi skal altså ikke kunne rå med lønns- og arbeidsvilkårene, vi skal ikke rå med hvordan vi skal sette våre vedtak ut i livet og hvilke vilkår som skal knytte seg til medlemskap.

Dette er hovedmotiver for meg og mitt forbund når vi denne gang har gått inn for forbundsvis oppgjør. I vårt forbund er vi ikke bundet av noe forpliktende landsmøtevedtak om oppgjørsformen, men vi er sterkt opptatt av at fagbevegelsen sjøl skal ha ansvar for tariffperioden 1968/70. Jeg kan ikke gi noen forsikring om at forbundsvis oppgjør vil føre fram til det forønskede, men jeg har større tro på at vi ved en slik form skal kunne greie det bedre enn ved å legge opp til fellesoppgjør. Jern og Metall har inntatt det særstandpunkt sammen med ti andre i Sekretariatet — det er 11 av Sekretariatets medlemmer som står for flertallsinnstillingen — vår gruppe i Akerskonsernet har ikke innvirket på mitt standpunkt eller forbundets standpunkt.

Vi skal her være klar over opprørsfanen som NAF reiste tidligere i 1967 og hvor det ble gått til angrep på «lønnsglidningen». Denne stridsfanen er holdt godt oppe gjennom hele året — avsluttet med direktør Østbergs foredrag i Polyteknisk Forening 5. desember i fjor. Han snakker der om at man i etterkrigstiden har klart å føre tariffforhandlinger fram uten opprivende arbeidskamper, men disse erfaringer, sier Østberg, må ikke forlede noen til å tro at vi klarer det i 1968. Ingen må forledes til å tro at vi klarer å løse forhandlingene i 1968. Han harselerer over den arbeidsfred vi har hatt her i landet siden 1945. Jeg kaller det harselas. Han sier at man må være merksam på at NAF kan komme i den stilling at ansvar for samfunnsøkonomien og for bedriftslivet på den ene side, og for arbeidsfreden på den annen, ikke kan forlikes. Det er ikke uten videre gitt at hensynet til arbeidsfreden alltid bør ha første prioritet.

Så lettvis omgås arbeidsfreden i Norsk Arbeidsgiverforening.

Det vil være for lett for Regjeringen å bruke lønnsnemnd om vi legger opp til å ha alt «under en hatt» i 1968. Det gjøres da også tilsvarende vanskelig for våre venner i Stortinget å gå imot bruk av lønnsnemnd. Det finnes ikke det samfunnssystem i denne verden som vil tillate arbeidskamp i det omfang det blir spørsmål om

hvis vi går ut i et fellesoppgjør og plassoppsigelse før det hele blir aktuelt.

Med den variasjon som forbundsvis oppgjør gir, tror jeg at det ikke vil være like lett for Norsk Arbeidsgiverforening eller regjeringen Borten å turnere situasjonen. Vi kan her variere. Ved at Sekretariatet dirigerer forhandlingene i tid og plassoppsigelsen omfang, vil man kunne ha avgjørende innflytelse på hvordan det skal utvikle seg utover våren 1968.

Jeg ber representantskapet legge merke til hvor lite Åge Petersen, som representerer et forbund som vel har de største grupper av lavtlønte, hadde til overs for den samordnede oppgjørsformen som motiv for å heve de lavest lønte.

Det er et forhold vi skal være klar over: inntektsutjevning har så å si ikke forekommet i dette samfunnet. Vi har laget tariffoppgjør som i noen måneder har gitt de lavtlønte større tillegg enn de andre. Men 3. kvartals statistikk viser at de grupper som før 1966-oppgjøret lå godt an, de har nå igjen passert lavtlønnsindustriene.

La meg spørre: Hvilken økonomisk ramme har mindretallet tenkt seg? Det pekes på arbeidstidskompensasjonen som er 5.9 prosent, det pekes på generelt lønnstillegg og en rekke andre saker, samtidig som de vil åpne veien for forbundsvis oppgjør. Hva skal det bli igjen til forbundsvis oppgjør etter alle de punkter som er pekt på? Hva skal man legge på forbundsplanet når man skal holde det hele innenfor en ramme på om lag 10 prosent? Dette er bløff! Snakk om det som det er: Et rent fellesoppgjør og intet annet. Og ikke kan jeg forstå hva det vil føre til at fellesforhandlingene skal ta seg av minstelønnsatsene i overenskomstene. Det er et forbundsvist spørsmål og ikke noe fellesforhandlingsspørsmål.

I vårt forbund har vi i spørsmålet om generelt tillegg eller ikke sagt at man denne gang bør satse på andre poster i overenskomsten som har lønnsmessig betydning for de lavtlønte i jern- og metallindustrien. Kr. 5.95 er den høyeste lønnsatsen vi har i verksted-overenskomsten. Det foreligger saklige forbundsvis motiver også for å se på det.

Fritz W. Hannestad, Sekretariatet: Det ble fra mindretallet hevdet at man på de 17 konferansene man har hatt ikke hadde fått noen avklaring om oppgjørsformen. Jeg er klar over at det kunne være vanskelig, dertil kommer jo at selve oppgjørsformen kan være nokså taktisk avstemt.

Vi har i møte etter møte i Sekretariatet diskutert oppgjørsformen. Jeg har gitt uttrykk for at jeg er glad for at det er organisasjonsmessig strid om dette. Derved kan vi også her i representantskapet finne fram til en avklaring. Det er ikke så mange

organisasjonsspørsmål vi har hatt strid om. Det er kanskje det som er feilen ofte.

Norsk Arbeidsgiverforening har allerede drevet tariffrevisjon ett års tid. Den begynte, som Per Andersen sa, på foråret i fjor. Vi hadde forhandlingene om arbeidstidsforkorting — de ville ikke diskutere tidspunktet i det hele tatt. Derimot ble det fra NAF's side sagt at det var et forbehold fra dens side for å drøfte arbeidstidsforkorting at de inneværende tariffavtaler ble forlenget ett år. NAF har vært aktive nok. Jeg tror man skal gå langt tilbake i tiden for å se en så aktiv og hard linje fra NAF's side, og på et såvidt tidlig tidspunkt.

Vi hadde «hvitboka». De trakk den tilbake riktignok. Men det er helt på det rene at det var 11 sider med forringelse av Arbeidervernlovens bestemmelser som NAF foreslo.

Så har vi NAF's brev til Regjeringen om Regjeringen vil være «lønnspoliti» overfor de fag som har lønnsglidning.

Ut fra dette kan man bedømme den aktive linje som NAF har fulgt overfor det som skal skje i 1968. Spørsmålet er da: Kan fagbevegelsen også på sin side, danne seg en mening om hvordan dette skal være? Jeg er fullt klar over at det er to parter i et tariffoppgjør. Det betyr nettopp at det er ikke den ene parten som skal bestemme. Men NAF har tydeligvis tatt mål av seg til å gjøre det alene. Og det er ikke til å legge skjul på at NAF er tilhenger av at tariffoppgjørene skjer felles.

Det er hevdet av de som her er tilhengere av et samordnet oppgjør, at det bare er gjennom slike man kan finne fram til brukbare løsninger når det gjelder lavtlønsspørsmålet. Jeg er enig med dem som hevder at innenfor enkelte områder som har disse typiske lavtlønsspørsmål, er det lettere å ordne dette ved at de enkelte parter i tariffoppgjøret selv får diskutere spørsmålene. Vi har fått framlagt statistikker her som forteller at når det gjelder skilnaden i fortjenesten, så er den langt mer ugunstig enn den noen gang tidligere har vært.

Jeg tilhører de 11 som har stemt for forbundsvis oppgjør. Vi diskuterte innenfor vårt organisasjonsområde på tariffkonferanser og landsstyremøte, og det ble der gitt uttrykk for at vi må forsøke å få tariffoppgjørene tilbake til den gammeldagse måten — for å si det slik — for derigjennom å skape et engasjement ute på arbeidsplassene og få medlemmene interessert i sine lønns- og arbeidsvilkår.

Jeg er fullt klar over hva formannen nevnte i sin innledning, at spørsmålet om oppgjørsformen kan endre karakter «under marsjen». Hvis de forbundsvis forhandlinger ikke fører fram, har man organer som kan behandle den situasjon som da foreligger, det

er gjort før. Vi har Sekretariatet, vi kan rådføre oss med Tariffrådet osv. Og oppstår det en meget vanskelig situasjon, så kan også representantskapet kalles sammen.

Jeg tror det er riktig at man, for å ha et alternativ å stille opp mot den aktive linjen som NAF har ført, denne gang krever at forhandlingene skal føres forbundsvis.

Jeg er enig i at man tar sikte på en «ramme», gjerne på 10 prosent. Det jeg kan være litt i tvil om er på hvilken måte dette skal kunngjøres. Men dette tilhører vel mer «interne vedtak» eller premisser.

Prisministeren lot seg forleden intervju av en Stavanger-avis. Han sa der at han ikke kunne se bort fra en slik situasjon at man måtte finne former for subsidiering «hvis oppgjøret gikk økonomisk forsvarlig og samfunnsmessig» — naturligvis sett ut fra hans syn.

Jeg tror det blir vanskelig å komme fram til et oppgjør denne gangen, både gjennom forhandlingsveien og gjennom meklingsmannen. Man kan komme i en slik situasjon at Stortinget må ta standpunkt til om en slik tvist skal inn for tvungen lønnsnemnd. Det foreligger ingen forpliktelse for partiets representanter i Stortinget i en slik situasjon å stemme for lønnsnemnd. Den aktive linje i Arbeidsgiverforeningen og standpunktene hos det borgerlige stortingsflertall og i Regjeringen er harmonisert. De er enige, og de oppmuntrer hverandre. Og jeg tror det er viktig at vi ikke til enhver tid slavisk skal følge et bestemt mønster ved et oppgjør, og jeg er da kommet til, sammen med ti andre av Sekretariatets medlemmer, at denne gangen skal vi reise krav om forbundsvise oppgjør. Jeg vil anbefale at representantskapet slutter seg til den linjen.

Møtet tok dermed lunsjpause.

Ettermiddagsmøtet.

Møtet ble satt igjen kl. 14.30 med P. Mentsen som dirigent.

Thorleif Andresen leste protokollen fra formiddagsmøtet. Protokollen ble godkjent uten merknader.

Sigurd Lønseth, Norsk Musikerforbund, Oslo, ble innvilget permisjon fra kl. 16.

Første taler i ettermiddagsmøtet var:

Ingvald Hansen, Sekretariatet: I forrige representantskapsmøte pekte jeg i mitt innlegg på de vedtak vi har gjort i fagbevegelsen, de lover som er vedtatt og som hver for seg gir motparten i tariff-

oppgjøret og Stortinget en avgjørende innflytelse på hvilken form tariffoppgjørene skal ha, og hvilken avvikling disse skal få.

Jeg skal ikke gjenta dette her, men komme inn på selve innholdet i flertallets og mindretallets forslag.

La oss først se litt på hvilke krav som er tatt med i de to foreliggende forslag. I flertallsforslaget vil vi finne følgende 7 punkter: 1) Kompensasjon for arbeidstidsforkorting og de nødvendige tilpasninger. 2) Indeksreguleringsklausul. 3) Lønnsspørsmålene. 4) Lavtlønnsspørsmålet. 5) Likelønnsspørsmålet. 6) Fellesfond for opplæringsspørsmål. 7) Bestemmelser for deltidsarbeid.

Av disse sju kravene foreslår så flertallet at kun de to første — kompensasjon for arbeidstidsforkorting og indeksreguleringsklausul — skal det reises generelt krav om og forhandles felles om. De øvrige fem skal det reises krav om og forhandles om på forbundsplanet.

Hvis man så tar for seg mindretallets forslag, vil en finne at det er nøyaktig de samme kravene som er tatt med der, men forskjellen er at mindretallet sier i sitt forslag at alle disse kravene er av en slik karakter at det forhandles om dem generelt mellom hovedorganisasjonene, NAF og LO.

Per Andersen spurte i sitt innlegg om hvordan mindretallet ville finne dekning for alle sine krav innenfor rammen av 10 prosent.

Hvorfor ikke like gjerne stille dette spørsmål til seg selv, Per Andersen, fordi kravene er nøyaktig de samme. Og såvidt jeg har forstått, er det ingen uenighet om at begge forslag skal dekkes innenfor den samme økonomiske ramme.

Hvis man så ser på kravene, kan det ikke være særlig vanskelig å erkjenne at det er sjelden man foran en tariffrevisjon har formulert tariffkrav som er så generelle som denne gang. Spesielt må dette kunne erkjennes når alle — såvidt en kan forstå det — er enige om at det er spesielle krav som må komme i forgrunnen ved dette tariffoppgjøret og finne sin forsvarlige løsning. Og jeg nevner: Kompensasjon for nedsettelse av arbeidstiden, indeksreguleringsklausul, lavtlønnsproblemet og likelønnsspørsmålet. Det er disse spørsmålene som hele tiden under denne debatten har vært i forgrunnen. Og det tror jeg er riktig.

Foran dette oppgjøret er det innenfor fagbevegelsen sterkt delte meninger om oppgjørsformen. Noen vil si at deres oppfatning og standpunkt knytter seg til en taktisk vurdering, andre at det grunner seg på en politisk vurdering, og atter andre at de vurderer sitt standpunkt ut fra begge disse forutsetninger, og atter andre igjen ut fra den vurdering at enhver får være seg sjøl nok.

Men det finnes ennå en årsak, og som for mindretallet er av helt avgjørende betydning, nemlig den enkle realitet at en rekke

norske industrier i dag arbeider under ytterst vanskelige forhold. Denne situasjon skaper også selvsagt en ytterst vanskelig forhandlingsposisjon for de forbund som representerer disse industriene.

Når en så samtidig vet at det er de samme industrier hvor lavtlønn- og likelønnsspørsmålet gjør seg sterkest gjeldende, da må en kunne forstå at oppgjørsformen for disse forbund spiller en avgjørende rolle, og at de regner med at gjennom et samordnet oppgjør kan de føle solidariteten innen fagbevegelsen.

Åge Petersen henviste i sitt innlegg til den økonomiske utvikling innenfor de fagområder han representerer. Og ga, såvidt jeg kunne forstå, fellesoppgjørene skylden for at den ikke hadde vært gunstigere. Men den samme økonomiske utvikling har vi hatt innenfor vårt område. I motsetning til Åge Petersen, er jeg den første til å innrømme at uten fellesoppgjør ville vi ha stått atskillig verre i bildet enn hva vi gjør i dag.

Per Andersen utalte i sitt innlegg at minstelønssatsene ikke er et spørsmål som kan løses gjennom et fellesoppgjør. I den anledning finner jeg all grunn til å gjøre oppmerksom på at vi i vårt forbund aldri ved noe tidligere oppgjør har maktet å løfte våre minstelønssatser så høyt som vi gjorde det i 1966.

Jeg leste med den aller største interesse referatet i Arbeiderbladet for lørdag hva partiformannen Trygve Bratteli hadde uttalt på partiets landsstyremøte fredag, og jeg vil sitere et avsnitt: «For den samlede arbeiderbevegelse er det av betydning at inntektsoppgjøret ikke blir gjennomført etter prinsippet om at den som meget har, til ham skal der gives, og til den som lite har, fra ham skal der tages. Interessene til lavtlønnsgruppene bør få en bred plass i det samlede oppgjør.»

Meget kloke ord.

De dekker etter min mening helt og fullt den målsetting som ligger til grunn for tariffoppgjøret i år i mindretallets forslag. Jeg er personlig ikke et øyeblikk i tvil om at hvis representantskapet gir mindretallets forslag sin tilslutning, vil det bli hilst med glede av tyngden av de fagorganiserte medlemmer og bli oppfattet som et uttrykk for solidaritet.

Odd Højedahl, Sekretariatet: Jeg har oppfattet situasjonen i Sekretariatet slik at det verken for flertallet eller for mindretallet har vært noen egentlig prinsippsak hvorvidt man skulle velge den ene eller den andre oppgjørsform. Både flertallet og mindretallet har vurdert valg av oppgjørsform ut fra de motiver og de synspunkter man har på det forestående oppgjør. Og det samme er tilfelle med meg.

Jeg vil ta som utgangspunkt inntektsutviklingen i etterkrigstiden. Vi har i denne tiden hatt en noe variert økonomisk vekst, men la oss si at vi har hatt en økonomisk vekst som har variert fra ca. 3 til 5 prosent pr. år. Det er fordelingen av denne økonomiske vekst som er avgjørende for tariffoppgjøret. Det er LO som har som sin oppgave å forsøke å få til en ordning slik at deres medlemmer i hvert fall får den samme prosentvise del av denne økonomiske vekst som andre grupper i samfunnet.

Jeg har fått et meget bestemt inntrykk av, at særlig i de senere år er det ikke våre grupper som har fått den største andel av den økonomiske vekst. Såvidt jeg har forstått av de tall jeg har sett, så er det de næringsdrivende i gjennomsnitt som har økt sin andel ganske betraktelig, altså alle de frie yrker. Likedan har høyere funksjonærer i det private næringsliv økt sine inntekter sterkere enn gjennomsnittet av lønnstakerne. Og som en konsekvens av dette har utslaget vært tilsvarende for den øvrige sektor i det offentlige — til ganske store vanskeligheter både for LO samlet — og kanskje særlig for en del av de forbund som skal representere de ansatte i den offentlige sektor.

Det vi derfor kan konstatere er, at i hvert fall i slutten av «Arbeiderpartiets periode» klarte vi ikke samlet i arbeiderbevegelsen å hindre en slik utvikling. Og spørsmålet er om den borgerlige regjering vil sette i verk slike tiltak at man snur den utviklingen man fikk i de senere 3—4—5 år. Det er i grunnen på den bakgrunn jeg har kommet til at vi skal være veldig forsiktig med å foreta en forholdsvis snever samordning av våre interesser internt i LO når vi ikke klarer å gjennomføre en samfunnsmessig samordning.

Hvilke grupper er det i dag som skal ha inntektsøkninger? Jo, det er ca. en halv million av våre medlemmer, det er jordbruket, det er andre halvparten av lønnstakerne, også ca. en halv million, som står utenfor LO som ikke er bundet, verken av tariffavtaler eller av samordning. Og det er endelig det private næringsliv og alle frie yrker. Det er disse gruppene som man i år skal foreta en refordeling for.

Hvordan er så forholdene innenfor LO? Jeg tror det har gått nokså klart fram av den debatt som er ført både på forrige representantskapsmøte og hittil i denne debatt, at forholdene er veldig ulike mellom de forskjellige forbund og innenfor mange av forbundenes områder.

Mindretallets ordfører nevnte selv artikkelen i Arbeiderbladet i dag. Jeg vil ikke ta det som noe representativt, men bare peke på at man har høytlønte grupper blant arbeidergruppene i forbundene. Og her er understreket at vi har lavtlønnsgrupper. Og man har

selsvagt grupper som ligger mellom disse ytterpunkter. Det er en veldig forskjell i inntekt hos arbeidergruppene innenfor de forskjellige forbund i LO.

Det har også vært pekt på at i enkelte industrier har man sterk vekst i dag, og man ser forholdsvis positivt på framtidsutsiktene. Men det er også pekt på at innenfor enkelte industrier har man problemer med eksport og med strukturendringer i samfunnet.

Dette LO-oppgjøret skal også omfatte funksjonærene innenfor den private sektor, merkantile funksjonærer, tekniske funksjonærer opp til nivåer i bedriften hvor interessene er forskjellige. Det tror jeg vi like godt skal kunne konstatere. Utenom den private sektor har vi den offentlige sektor som kanskje i første rekke atskiller seg på den måten at lønnsregulativet i dag spenner fra kr. 15 000.00 året i lønnsklasse 4 og opptil noe over kr. 70 000.00 i den øverste klasse i sjefsregulativet. Og et lønnsoppgjør skal, uansett hvilket syn man har på differensiert lønnspolitikk, tilpasses lønnskalaen, og det ligger til LO og til Kartellet og til Kommuneforbundet å være med på en slik tilpasning uansett om man vil ha like tillegg eller sterkt differensierte tillegg.

Det har stått for meg som meget vanskelig i år å kunne tilpasse et lønnsoppgjør til denne brokete situasjonen. For det første fordi vi ikke har politisk kontroll med hva som skjer med de 500 000 som ikke er medlemmer hos oss, og for det annet har vi ikke drøftet nok innad i LO til at vi klarer å gjennomføre et samordnet oppgjør på en slik måte at ikke en rekke forbund føler seg «skviset». Det er nemlig klart at en samordning må innebære en form for «skvising». Og jeg tror ikke vi da har kommet langt nok i debatten til at vi klarer å gjennomføre en «skvising» som ikke vil ha alvorlige følger for visse områder innenfor forbundene.

På denne bakgrunn tror jeg at det er mest fornuftig denne gangen at vi slipper forbundene ut enkeltvis slik at kravene kan tilpasses det enkelte forbundsområde på en fornuftig måte.

Klaus Kjelsrud, Sekretariatet: Jeg vil understreke det som LO's formann sa om oppgjørformen. Vi bør ikke la det gå prestisje i et slikt spørsmål, og det er da kanskje også — når alt kommer til alt — uklokt å ta en innbitt kamp i representantskapet om et slikt spørsmål. Men jeg vil også tilføye at dette spørsmålet heller ikke bør gjøres til et prestisjespørsmål. Enkelte talere her i salen — og vi har hørt det tidligere — spør om det er NAF som skal bestemme oppgjørsmåten. Der er vi allerede inne på at det begynner å gå prestisje i spørsmålet fra vår side. Blir det også et prestisjespørsmål for Arbeidsgiverforeningen, tror jeg vi er ille ute å kjøre.

Vi står her overfor å være rede til å ta konsekvensen av den

organisasjonsmessige stilling som vi befinner oss i. Det er sagt fra denne talerstol, og jeg vil understreke det, at dette er sikkert et av de vanskeligste tariffoppgjør som LO og forbundene har stått overfor — i hvert fall på mange, mange år. Og det strider mot min organisasjonsmessige ABC når vi i en slik situasjon mener vi skal være sterkest når vi opptrer i hver vår bås. Det strider mot hele den grunntanke som vi har bygd fagbevegelsen på. Jeg tror nemlig det er slik, at når vi står overfor vanskelige oppgjør, de vanskeligste vi har hatt på mange år, bør vi slutte rekkene og stå sammen. Det er vel kanskje første betingelsen for at vi skal komme igjennom et oppgjør på skikkelig vis. Dette er i hvert fall utgangspunkt for min stillingtagen til dette spørsmål.

Det er sagt mye om den økonomiske utvikling. Jeg skal ikke gjenta noe av det. I en diskusjon om oppgjørsmåten så har vel disse detaljspørsmål i og for seg ikke så mye med saken å gjøre, men jeg vil bare si til deg, Åge Petersen: Du sa i ditt innlegg at du måtte medgi at fellesoppgjørene nok hadde gitt de lavestlønnte større tillegg enn de andre, men i tariffperioden hadde utviklingen med lønnsglidning osv. forandret dette bilde.

Dette er helt riktig. Men er det noen som tror at det skjer noe annet om det forhandles enkeltvis og forbundsvis om lavtlønns-spørsmålet? Vil vi ikke også da ha lønnsglidningen? Og når det har gått en stund, så er vi i nøyaktig samme situasjon.

Dette har, etter min mening, ingenting med selve oppgjørformen å gjøre. Det som jeg er redd for — og det vil jeg gjerne si til hele representantskapet — er at den eneste begrunnelse som overhodet finnes for at vi skal stå i hver vår bås, det er det som Mentsen sa i innledningen, og det er det eneste argument som veier for meg, det nemlig at man da kanskje kan begrense plassoppsigelsene til et par forbund, og at man tvinger Arbeidsgiverforeningen til å lockoute resten. Men vi må være klar over at det verken er Landsorganisasjonen alene eller Arbeidsgiverforeningen alene, men selve dynamikken i det organisasjonsapparat vi har bygd opp som fører til et samlet oppgjør. Og det er der jeg mener at vi allerede ved opplegget legger grunnlaget for et nederlag for oss selv: Jeg tror det er klokest å ta konsekvensen av den organisasjonsmessige konstellasjon her i landet og for alvor legge opp til et felles oppgjør, men gjøre det bevisst og gjennomtenkt og på en slik måte at ikke noen grupper blir forbigått eller glemt under tariffoppgjøret slik som det blir når vi starter enkeltvis, men hvor situasjonen til slutt tvinger oss sammen i et samlet oppgjør.

Mange av dere har vel lest Konrad Nordahls bok, «Minner og meninger». Han har der sagt mange sannhetsord og mange kloke ord. Noe av det jeg har lagt meg aller sterkest på hjertet er hva

Nordahl der sier om fagorganisasjonens stilling i samfunnet i relasjon til de politiske endringer som finner sted fra tid til annen. I enkelte perioder er vi i opposisjon, i andre perioder i regjeringsstilling. Det er vidt forskjellige situasjoner. Men fagorganisasjonen i Norge er kanskje den sterkeste organisasjon i landet, og det hviler et veldig samfunnsmessig ansvar på oss, uansett om det er de borgerlige som sitter med makten eller det er våre egne. Vi kan ikke vende kappa etter den politiske vind, vi er nødt til å holde tunga rett i munnen, og vi er nødt til å ta ansvarlige standpunkter uansett situasjon.

Marie Lindquist, Sekretariatet: Jeg deler Sekretariatets mindretalls mening om oppgjørsformen for tariffoppgjøret 1968. Etter min mening er et samordnet oppgjør i likhet med det vi benyttet i 1966 å foretrekke. Det er en form å bygge videre på. Etter vårt forbunds situasjon er den oppgjørsformen å foretrekke — dette at vi fikk generelle krav, fikk ordnet våre rent lønnsmessige tillegg og likedan et par viktige saker i den sosiale sektor. Tariffoppgjøret i 1966 hadde også et annet startgrunnlag ved at vi fikk en del av det generelle tillegg til å starte opp med i de ulike forbund. Dermed ble forhandlingene en realitet fra begynnelsen av. Og det er ikke minst viktig at vi kan komme i gang med realitetsforhandlinger med arbeidsgiverne fra starten av.

Nå er det ikke mulig i dag å si hva resultatet blir, men om nå representantskapet deler flertallets syn slik at forbundene selv skal forme sine krav og føre sine forhandlinger uten at det blir innenfor en ramme planlagt for oppgjøret i sin helhet, blir kanskje resultatet at forbundene etter hvert går til Arbeidsgiverforeningen, overleverer sine krav og i tur og orden kommer tilbake med udiskutert forslag. Hvorfor? Jo, fordi Arbeidsgiverforeningen først vil se hva det samlede tariffkravet vil utgjøre. NAF venter vel også at LO vil markere seg i tariffoppgjøret med saker av generell karakter.

Når det derfor er snakk om forbundsvis oppgjør, tror jeg dette er så vanskelig å få til at det kan kalles urealistisk, ikke minst fordi utløpstiden er så konsentrert. Og husker jeg ikke feil, så fikk de forbund som var først ute i forhandlinger de minste tillegg, mens de som kom senere høstet fordel av dette at de var senere ute, oppnådde større tillegg og andre forbedringer. Lønnskostnadene og lønnsstatistikken ble dermed ujevn og usolidarisk. Min mening er derfor at det nå bør bli et samordnet oppgjør med det som dette innebærer og med garantier på det politiske plan for en stabil reallønnspolitikk. Jeg tror vi oppnår bedre resultater ved en samlet opptreden og ved LO's inngripen. Det er spørsmål om generelle

krav om lønnstillegg, kompensasjon for arbeidstidsforkorting, lik ramme for å heve lønnsnivået for de lavest lønte enten det er kvinnelige eller mannlige lønnstakere, likedan forsøke å få til en bestemmelse om etterslepningstillegg og tilnærming mellom gruppene når det gjelder gruppeplasseringen etter rammeavtalen og ikke minst indeksbestemmelsen.

Alt dette gjør at jeg ser et samordnet oppgjør som en fordel med fordelinger på forbundsplanet. Jeg vil derfor anbefale mindretallets forslag til oppgjørsform for 1968.

Otto Totland, Sekretariatet: Siste gang vi hadde selvstendige forbundsvis oppgjør med NAF var i 1961. Oppgjørene i 1963, 1964 og 1966 var samordnet, altså fellesoppgjør. Vi husker godt hvordan det gikk. Vi hadde et anbefalt forslag ute til avstemning i 1966. Det ble forkastet med stort flertall og det ble lønnsnemnd — som foretok visse forbedringer. Jeg tror at verken vi eller NAF vil ha en slik omgang opp igjen. Mitt forbund, Handel og Kontor, vedtok forslaget med stort flertall på tross av at deltakelsen i avstemningen var meget liten.

Synspunktene er forskjellige på hvorvidt det skal være forbundsvis oppgjør eller samordnede oppgjør ved den forestående tariffrevisjon. Synspunktene følger ikke noe bestemt mønster. Enkelte representanter for lavtlønnsfag mener det bør være forbundsvis oppgjør, andre mener det motsatte. Representanter for store og for små forbund er både for og mot forbundsvis oppgjør, uavhengig av hvilke forbund de kommer fra, og man kan heller ikke snakke om at de høyest lønte representerer et bestemt syn.

Den oppgjørsform fagbevegelsen bør finne fram til er den som gir det beste resultat for de fagorganiserte. Vi vet at NAF foretrekker samordnede oppgjør. En av grunnene til Arbeidsgiverforeningens standpunkt er at hvis et oppgjør låser seg fast slik at man ikke når fram ved forhandlinger eller mekling, så vil det uvegerlig føre til lønnsnemnd.

Ingen vil tro at Regjeringen ikke vil gripe inn om storkonflikt skulle true. Lønnsnemnd vil bli resultatet. Når NAF vet det, sitter den tryggere i salen enn hvis den visste at tariffoppgjøret kunne føre til arbeidskonflikt.

Ved forbundsvis forhandlinger kan en mer effektivt bruke truselen om arbeidsnedleggelse, og det er nødvendig hvis forhandlinger i det hele tatt skal få realitetspreg over seg. Dermed er det ikke sagt at det vil bli flere konflikter. Det er jo rolige og sindige tillitsmenn som sitter i ledelsen av fagforbundene, ikke barrikadekjempere. Vi skal være oppmerksom på at de fleste tariffoppgjør ikke ordnes ved konflikt, men ved trusel om konflikt.

Fordelen ved fellesoppgjør er at en kan få oppfylt krav som det er vanskelig å få gjennomført forbundsvis. For å ta 1966 som eksempel: Da krevde vi ved samordnede oppgjør både generelle lønns-tillegg, lavtlønns tillegg, forbedring av sykkelønnsordningen og sluttvederlag til eldre arbeidstakere. Etter min oppfatning ville det vært vanskelig å få gjennomført de to siste punktene ved forbundsvis forhandlinger. Derimot mener jeg at både lavtlønns tillegg og generelle lønns tillegg ville passet bedre ved forbundsvis forhandlinger og skapt større rettferdighet, fordi en da hadde muligheter for å komme fram til et lønnsresultat som tar hensyn til lønnsglidningen innenfor hvert enkelt forbunds område.

Tidligere er det hevdet at vi måtte ha sentrale oppgjør av hensyn til de lavtlønte. I denne debatten viser det seg at det er delte meninger blant lavtlønnsfagernes representanter om dette. Det er ikke tvil om at det innenfor enkelte grupper finner sted en meget sterk lønnsglidning og som trekker gjennomsnittsinntekten opp. Det er heller ikke tvil om at det er mange medlemmer som ikke har lønns-
glidning, eller liten lønnsglidning. Og skjevhetene på dette område er blitt større etter hvert.

Ved felles avstemning viser det seg at det er mindre ansvar blant medlemmene enn ved forbundsvisе avstemninger. Ved felles avstemninger viser det seg at mange resonnerer slik at «det er det samme hvordan jeg stemmer, min stemme teller så lite». Det er derfor gledelig at flertallet i Sekretariatet innstiller overfor representantskapet på forbundsvisе forhandlinger. Vi støtter fullt ut dette standpunkt og ser det som det riktige standpunkt for innledningen av tariffoppgjøret, og likedan som det grunnlag det bør avsluttes på. Vårt forbund er av den oppfatning at forbundsvisе oppgjør for framtiden bør være regelen, samordnede oppgjør må høre til unntakene.

Henning Dahl, Norsk Kjøttindustriarbeiderforbund, Oslo: Jeg vil i likhet med Kjelsrud, si meg glad for at formannen i sin redegjørelse la så sterk vekt på at oppgjørsformen var et taktisk spørsmål som kunne diskuteres lidenskapsløst, og det er også mitt håp at man her ikke skaper den problemstilling at den ene skal vinne over den andre, men at vi får «samordnet» også disse spørsmålene.

Ved valg av taktikk er det spørsmål om hvilken vekt en legger på de erfaringer man har fått i tidligere tariffperioder. Uenigheten oppstår da omkring hvilken vekt en skal legge på de enkelte faktorer. Men under alle omstendigheter kommer vi ikke utenom at hvis vi bevisst velger en bestemt oppgjørsform, så må det tas med i betraktningen.

Højdahl sier at vi ikke har hatt nok debatt om en samordning av oppgjørene. Jeg vil si at Højdahl har vært sterkt medvirkende til at vi ikke har hatt en slik debatt. Det kunne ha kommet noe positivt ut av de siste tre månedene hvis vi i sterkere grad hadde utnyttet dem til en slik debatt. Det ble vi avskåret fra på siste møte i representantskapet.

Jeg vil gjerne ta fatt i avisskriveriene i disse tre månedene. Jeg tror det ville være sunnere for LO som organisasjon om en gikk noe stillere i dørene foran et tariffoppgjør. Vi har vel følelsen av at det begynner å bli trangere og trangere omkring «grøtfatet», og jeg tror det er på tide at vi samtlige forlanger å få en plass ved bordet enten vi nå tilhører det offentlige tariffområde eller den private sektor. Vi er alle i samme båt.

Det bør være dette representantskapet som bestemmer retningslinjene og den tariffpolitikk som skal legges opp. Mener vi at det fremdeles er noe som heter solidarisk lønnspolitikk, så må vi ta konsekvensen av dette standpunktet. Det er nå engang ikke nok til alle — slik vi ønsker å ha det. Og da kommer vi ikke utenom at skal det bli noe mer til noen av våre medlemmer — slik som det kom til uttrykk på landsstyremøtet i partiet, at vi måtte legge vekt på lavtlønsgruppene — så kommer vi ikke utenom at noen må renonsere for at andre skal få noe mer.

Jeg håper pressen er klar over den bjørnetjenesten den gjør fagbevegelsen når den skriver så meget om alle de lønnskrav som må stilles. Det er etter visse tariffkonferanser skrevet om 13—14 prosent i tillegg, og slikt vil virke retningsvisende for de som leser det. Jeg oppfatter dette som rent lønnskrav og ikke omfattende kompensasjon for økt fritid som det er på tale i den private sektor. Da blir det stort sprang — fra 13—14 prosent og til de 5 prosentene som formannen her kunne stille i utsikt.

Jeg er klar over konkurransen med «gule» forbund, men det må gjøres på en annen måte enn å bruke pressen slik som tilfellet har vært i det siste. Det er tydelig at forslag som vi i vårt forbund har fått inn, er farvet av det som der er skrevet.

Vår altoverskyggende oppgave er vel å ta vare på arbeidsplassene, og det bør bekymre oss mer hvordan vi skal komme i havn med et anstendig oppgjør enn å forsøke å komme i en gunstig utgangsposisjon.

Jeg tror heller ikke at et samordnet oppgjør løser alle problemer, men jeg tror det er det minste av de to onder vi har å velge mellom, og jeg er enig med Kjelsrud i at i en vanskelig situasjon bør vi opptre samlet og kjenne vårt ansvar — uansett hvilken regjering vi har. Og det kan ikke være om å gjøre at den regjering vi

ønsker å få, skal ha de samme problemer som Wilson-regjeringen i England nå har.

Om vi mister arbeidsplasser, så er det våre medlemmer som må ta offeret. Og det er denne forsamlingens ansvar å medvirke til å bevare arbeidsplassene. Jeg tror vi har gjort den erfaring at vi er med og bestemmer. Arbeidsgiverforeningen er ikke alene om det. Når noen her later som om Arbeidsgiverforeningen ikke eksisterer, så må vel det være å gå for langt under opplegget av et tariffoppgjør.

Det er ikke mer enn tre måneder siden denne forsamling vedtok at vi ikke skulle ha tarifforhandlinger sammen med forhandlinger om arbeidstidsforkortelsen. Vedtaket var enstemmig. Nå er det allerede «opphørt». Skal vi gjøre flere slike vedtak? Skal vi gjøre vedtak om forbundsvise oppgjør og så om kort tid bare konstatere at det dessverre ikke ble forbundsvise oppgjør? Da vil vi stå i samme situasjon som i 1963. Utgangspunktet var også da forbundsvise oppgjør, men det ble et «sekkeoppgjør». Vi la opp til forbundsvise oppgjør og resultatet ble et dårlig fellesoppgjør. Det er fare for at vi kommer nøyaktig i samme situasjon også denne gang. Jeg synes ikke det kan være riktig at vi overlater hele spillet til Arbeidsgiverforeningen. Vi bør i hvert fall være med å diskutere. Det er ingen som sier at vi ikke kan få en konfliktsituasjon selv om vi har samordnede forbundsvise oppgjør. Hvis NAF kommer med tilbud som ikke kan aksepteres, så sier vi selvsagt nei selv under samordnet oppgjør. Ethvert tilbud må jo vurderes enten det er forbundsvise oppgjør eller samordnet oppgjør. Etter det tynne opplegget som flertallet her legger fram, overlater vi hele spillet til Arbeidsgiverforeningen. Og da løser vi i hvert fall ikke noe lavtlønnsproblem.

Einar Strand, Sekretariatet: I referatet som foreligger fra siste representantskapsmøte, side 46, står det at jeg skulle ha sagt i forbindelse med forbundsvise oppgjør, at dette bør avgjøres på prinsipielt grunnlag. Referatet stemmer ikke med det jeg sa, nemlig at det ikke bør avgjøres på prinsipielt grunnlag. (Ordet ikke er falt ut i den trykte protokoll.)

Både vi som ønsker fellesoppgjør og de som ønsker forbundsvise oppgjør, er enige om at det er om å gjøre å komme ut av kommende tariffrevisjon på en for fagbevegelsen respektabel måte, først og fremst overfor våre medlemmer, men også i forbindelse med den ansvarsfulle stilling som fagbevegelsen har i et samfunn hvor det kan føres frie forhandlinger mellom arbeidslivets parter.

Det vi vet er at vår motpart kan støtte seg til Regjeringen denne gangen i større grad enn noen gang tidligere. Såfremt en hadde hatt

en arbeiderregjering som fagbevegelsen kunne hatt et nært samarbeid med og som den kunne sette sin lit til, ville det ha skapt en annen situasjon og en annen innstilling innenfor fagbevegelsen enn det som kommer til uttrykk i dag. Imidlertid tror jeg vi alle er enige om at den linje som til slutt blir trukket opp av representantskapet, vil bli fulgt opp av hver eneste organisasjonsinstans slik at det ikke skal være tvil hos vår motpart, og heller ikke hos den borgerlige regjering, om at det er enighet i fagbevegelsen.

Vi står nemlig overfor det forhold at fagorganisasjonen ikke kjenner til hvilke skritt den nå sittende regjering akter å ta i forbindelse med årets tariffrevisjon. Tidligere hadde vi den fordel at vi hadde en regjering som på et tidlig tidspunkt ga uttrykk for at den ville ta kontakt med partene, ta initiativ. Det gikk igjen i hvert eneste opplegg i nasjonalbudsjettene. I inneværende nasjonalbudsjett står det ikke et ord om dette at Regjeringen vil ta initiativ. Det en vet er at statsministeren i trontaledebatten har sagt seg villig til å «drøfte prisgarantier med visse forbehold» (sitatet er hentet fra Nationen), og som Hannestad sa, har pris- og lønnsministeren sagt noe om at hvis man får et moderat oppgjør så kunne det komme på tale å drøfte subsidier.

Det vi tidligere var kjent med innenfor fagbevegelsen var at man på et tidlig tidspunkt hadde kontaktmøte med Regjeringen hvor der kom initiativrike forslag til løsninger. De referatene en får fra kontaktmøtene nå til dags, er etter min oppfatning innholdsløse. Det er denne situasjon vi står i.

Man kan altså trekke den slutning, etter min mening, at et samordnet oppgjør skal i denne omgang kunne hjelpe den borgerlige regjering ut av en vanskelig situasjon den står overfor. Spørsmålet vil vel da være: Er lønnstakerne tjent med at vi skal hjelpe til med en borgerlig økonomisk politikk som vi kritiserer sønder og sammen til enhver tid? Det har vi gjort siden 1966.

Jeg har vært en av dem som har ment at fellesoppgjør ville gagne lavtlønnsgruppene. Vi har dessverre måttet se på det som faktisk har foreligget. Jeg er enig med Kjelsrud: Dette med lavtlønnsproblemet kommer man ikke til livs enten man velger den ene eller den annen form. Og jeg vil ikke at det skal brukes til fordel for fellesoppgjør når det foreligger f. eks. — jeg leser i Kjøttindustriarbeiderforbundets blad for 1967 på side 184 — en redegjørelse fra LO's økonomiske kontor hvordan utviklingen blant lavtlønnsgruppene har vært i tiden 1951—1966. Den viser at det har gått nedover. Det er ikke et eneste tilfelle man kan vise til at fellesoppgjør har hjulpet opp disse gruppene.

Jeg har tatt opp en statistikk for egen regning som viser utviklingen fra år til år 1959, 1962, 1965, 1966 og 1967. Og det er

bare i 1962, året etter at vi hadde forbundsvisе forhandlinger, at disse lavtlønnsgruppene som konserver, hermetikk, tekstil, konfeksjon, trelastbruk, møbel osv. har vist en tendens oppover.

Jeg er klar over at man ikke skal bruke disse statistikkene til å vinne over noen som argumenterer imot, men jeg vil bare vise det faktiske resultat, og jeg er enig med Kjelsrud, at det er et annet grunnleggende problem vi må ta opp når det kan vises til dette. Vi løser ikke dette om oppgjørsformen blir den ene eller den andre.

Vi kan ta et typisk tilfelle i Sverige. Det bladet jeg nevnte refererer Arne Geijer i Svensk LO om at man i 1967—1968 i Sverige har det største lavtlønnsproblem som man noensinne har hatt. Og gudene skal vite at de har hatt fellesoppgjør i Sverige.

Lavtlønnsproblematikken er noe meget, meget større, og vi skal ikke bruke den i agitasjonen om hvorvidt det skal være fellesoppgjør eller forbundsvisе oppgjør.

Vi har en situasjon til som jeg vil nevne uten at det skal være noe avgjørende argument: Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund har innført en ordning med avtaleting. Og slik vi har det i norsk fagbevegelse, så kan ikke dette avtaletinget brukes i forbindelse med felles avstemning. Det er situasjonen.

Spørsmålet er om avtalepartene er innforstått med at en slik løsning er brukbar, og kan man forsøke den? Jeg vil ikke at dette skal være noe avgjørende argument, men den situasjon foreligger. Et argument mot forbundsvisе oppgjør er bl. a. at det foreligger så klare synspunkter bak Regjeringen og NAF i retning av fellesoppgjør at det ikke er realistisk å regne med at vi kan gjennomføre forbundsvisе oppgjør, at man kaster blå i øynene på våre medlemmer ved å lansere denne linjen. Og man skal ikke se bort fra et slikt argument, men det jeg mener er at dette spørsmål får vi vurdere etter at vi er kommet i kontakt med vår motpart. Og skulle det være så, at NAF vil bruke hele sin prestisje og den støtte det har i den borgerlige regjering til å framtvinge en situasjon, så må vi kunne ta den saken opp på ny gjennom Tariffrådet og Sekretariatet. Vi behøver ikke å ha sluppet taket på gangen i årets avsluttende tariffforhandlinger for det.

Jeg er enig i at LO må kunne kreve klarhet i hvilke garantier som kan påregnes og hvordan Regjeringen vil stille seg til å la dekningsmåten for jordbruk og fiske gå over statsbudsjettet.

Et argument som kan være til fordel for forbundsvisе forhandlinger er at det vil skape større aktivitet innenfor fagbevegelsens organisasjonsledd, bl. a. i arbeidet med å verve medlemmer. Jeg synes ikke vi skal se bort heller fra dette argument.

La meg til slutt nevne: Den utvikling vi har hatt i likelønns-saken fra 1961 til i dag er etter min oppfatning lite tilfredsstillende.

Det viser seg at vi har hatt en gjennomsnittlig økning i kvinnes lønninger på 1 prosent i denne tiden. Og det synes jeg er alt for lite. Det er en hovedoppgave for det enkelte forbund som har disse problemene sterkest, at de får behandle dette på det forbundsvisе plan og fremme det i forbindelse med kommende tariffrevisjon.

Willard Kristiansen, Norsk Jern- og Metallarbeiderforbund, Oslo: Jeg ble noe forskrekket over hva Strand sa om at LO's representantskap ikke skulle legge avgjørende vekt på, men ha i minne, dette ved avtaletinget som vårt forbund har innført etter sitt landsmøte i 1966. Det er kjent for alle at vårt forbund er på linje med forbundsformannen om at vi slutter oss til flertallsinnstillingen fra Sekretariatet, men det er i hvert fall helt ukjent for meg at det innen noen av forbundets organer har vært en beveggrunn til å gå inn for forbundsvisе oppgjør at vi har opprettet et avtaleting. Det er riktig som Strand sier, at avtaletinget kan vedta et forslag mellom partene, men jeg vil der gjerne tilføye at det på alle de informasjonskonferanser som er holdt absolutt ikke har vært lagt avgjørende vekt på dette. Og det er for så vidt bare en mindre del av avtaletingets oppgaver i vårt forbund. Avtaletingets oppgaver strekker seg over hele landsmøteperioden, og det er valgt for noe ganske mer enn eventuelt å forkaste eller vedta et forhandlingsforslag.

Det var vel kanskje noe overdrevet hva Lage Haugness antydte om vår forbundsformanns store innflytelse i Sekretariatet, likedan dette med forsøket på forhandlingsopplegg som skulle passe for vårt avtaleting og Aker-konsernets arbeidere.

Det ble sagt av LO-formannen at flertallets og mindretallets synsmåter ikke dreier seg om prinsipper, men om taktikk. Jeg godtar at dette er LO-formannens syn på saken, men jeg er på ingen måte overbevist om at hele det øvrige Sekretariat deler den oppfatningen, fordi mindretallet begrunner sitt standpunkt med at det representerer solidariteten. Hva representerer da flertallet? Solidariteten er jo fagbevegelsens prinsipp. Jeg kan således ikke kjenne meg overbevist om at det bare er spørsmål om taktikk og ikke prinsipper.

Vi må ikke glemme at vi har ulike overenskomster. Å arbeide «i samme bås» med disse er ikke mulig.

Når flertallet her går inn for forbundsvisе oppgjør, så synes jeg begrunnelsen som LO-formannen ga var grei, men den minte meg samtidig om tidligere LO-formann Nordahls ord på Oslo-partiets faglig/politiske konferanse etter et tidligere tariffoppgjør. Nordahl uttalte den gangen at «neste gang var det nødvendig med et forbundsvist oppgjør for å få revidert en del enkeltheter i de

ulike tariffavtaler». De oppgjør vi senere har hatt, har vært samordnet for LO-medlemmer, men ikke for andre.

Ingvald Hansen sier at han ikke kan se noen ulikheter i flertallets og mindretallets krav. Jeg mener å oppfatte mindretallets forslag dithen at det skal kreves et generelt tillegg, og flertallets slik at de enkelte forbund må utforme sine krav uten et generelt lønns tillegg.

På Jern- og Metalls konferanser hvor det selv sagt ikke har vært noen avstemning, mener vi å ha hatt tilslutning til at vi ikke ved et forbundsvist oppgjør denne gangen skulle stille krav om et generelt lønnstillegg, men bruke det som er å få ut av oppgjøret på andre områder i vår overenskomst. Jeg kan nevne eksempelvis en betydelig forhøyelse av timelønnsatsene og de personlige timelønninger, en sikring av akkordavsavnsbestemmelsene, en justering av skiftbetalingen og muligens løsning av lavtlønnsproblemet på en bedre måte enn ved fellesoppgjør.

Alt dette har vi ikke fått ta for oss slik vi burde siden i 1961. Nå ved 1968-oppgjøret bør det være mulig. Jeg vil gjerne understreke hva Åge Petersen sa, at vi nå ikke tåler et nytt forkastet forslag som hopper rett inn i lønnsnemnd. Mindretallets forslag er å invitere til en ren lønnsnemndsavgjørelse.

Erik Eriksen, Norsk Treindustriarbeiderforbund, Oslo. På den Nordiske Arbeiderkongressen i Malmö i 1959 sa Arne Geijer at det problem at noen tjener 4 kroner timen og andre 10 kroner, er et forhold som vi må prøve å rette på i de såkalte gyldne seksti-åra. Vi er ikke kommet langt på den vegen.

Når det er sagt at man ikke har fått mer til de lavtlønte ved fellesoppgjør, så deler jeg ikke den oppfatningen. Riktignok har det vært fellesoppgjør hvor lavtlønnsstillegget har vært altfor lite. Men oppgjøret i 1966 som var et kombinert oppgjør og hvor forbundene kom til forhandlingsbordet mer enn noen gang tidligere under et samordnet oppgjør, og hvor de lavtlønte fikk — i hvert fall i vårt forbund — fra 86 øre til 1 krone pr. time i tillegg, det var for disse grupper et bedre oppgjør enn noensinne. Forhandlerne karakteriserte forslaget som det beste som noen gang er lagt fram for våre medlemmer. Og det er et faktum at det ble vedtatt av 22 forbund. Og hvis ikke avstemningsresultater var blitt bekjentgjort dagen før, så var det blitt vedtatt av 23 forbund.

Det er vel ikke tvil om at vi før eller siden må komme til en ny vurdering av lønnsmessig differensiering, ikke en slik vurdering som har skjedd når det gjelder likelønsspørsmålet, men en virkelig ny vurdering av verdien i det arbeid hver enkelt utfører.

Kartellet har gitt ut noen kjensgjerninger om lønnsforholdene i staten. Der er sammenliknet lønnen for byråsjefer og fagarbeidere i staten og som igjen er sammenliknet med en arbeider i industrien. Forstår jeg dette rett, så blir det hevdet at når byråsjefen i 1950 tjente dobbelt så mye som en industri- eller fagarbeider, så skal han også tjene dobbelt så mye i 1967. Hvis dette er vår politikk, hva da med lavtlønsspørsmålet?

På siste møte i representantskapet la jeg fram en uttalelse på vegne av vårt landsstyremøte. Den er inntatt i protokollen på side 61. Og dirigenten er referert slik: Alle forslag kan tas opp i forbindelse med neste representantskapsmøte. Jeg tillater meg derfor å henlede oppmerksomheten på denne uttalelsen og ber om at representantskapet gir sin tilslutning til det som der er sagt.

Jeg kan ikke forstå, og vet heller ikke motivet for, og heller ikke hvilken bemyndigelse våre representanter har hatt til å gå med på, en endring i paragraf 26 i Arbeidervernloven som utvider adgangen til overtid i så stor utstrekning som det nå ser ut til å bli.

Frotjold fra Hotell og Restaurant antydte et forslag med sikte på å begrense overtiden. Overtidsprosenten skulle forhøyes for de to første arbeidstimer fra 35 til 50 prosent. Vi har overveiet dette i vårt forbund, og vårt forbundsstyre har fremmet forslag i den retning til LO og sendt det pr. brev. Det er ikke kommet med verken i mindretallets eller i flertallets forslag.

I tillegg til dette foreslår vi at overtidsprosenten skal beregnes av timelønn pluss akkordavsavnstillegg. Forholdet er nemlig at overtidsprosenten beregnes for eksempel av timelønn på kr. 6,71, mens den virkelige timefortjeneste på tidlønn i vårt forbund kan være kr. 7,86. Man får altså beregnet overtidsbetaling av en mye mindre lønn enn den man har. Og det er ikke riktig i forhold til de som kanskje har det dobbelte i lønn.

Jeg minner igjen om vårt skriftlige forslag til LO.

At vi ikke har drøftet tilstrekkelig gjennomføringen av et samordnet oppgjør tror jeg er riktig. Jeg skal ikke legge skylden for det på verken den ene eller den andre. Men jeg minner om at LO's vedtekter bør følges fullt ut, at alle tarifforslag fra forbundene sendes LO og tilpasses i samråd med LO's ledelse. Er det noen gang vi trenger å stå sammen, ikke bare faglig, men også politisk, så er det nå. Og jeg kan ikke forstå dem som i dag går inn for forbundsvis oppgjør. Det snakkes om rasjonalisering og sammenføring til store enheter, men når vi får en så stor enhet som vi har i LO, så skal vi splitte oss opp. Jeg forstår ikke logikken i dette og anbefaler mindretallets forslag. Jeg vil også gjerne ha med tilføyselsen som framgår av det forslaget jeg har levert og at dette går inn som tillegg til avsnitt 1 i mindretallets forslag.

Fredrik Westerlund, Hordaland fylke: Viktige sider ved denne tariffrevisjonen er allerede — etter min mening — kommet skjevt ut. Jeg mener vi skulle ha gått inn for forbundsvise oppgjør for alle forbund. Hvert enkelt av disse har mange saker de gjerne vil få diskutere med sin arbeidsgiverpart. Fellesoppgjørene gir oss ikke anledning til det.

Arbeidstidsspørsmålet er kommet skjevt ut. Der bør det denne gangen sørges for at ingen faller mellom to stoler. Vi har grupper som ikke har oppnådd lengre fritid selv om deres arbeidstid er kortere. Det kan bety urimelig fysisk påkjenning. Det er de diskontinuerlige skiftarbeidere jeg har i tankene, og jeg håper Sekretariatet går inn for at disse også kommer med i forkortelsen av arbeidstiden.

Kaare Pehrson, Sekretariatet: Som fjerde mann av mindretallet må jeg få gi uttrykk for noen meninger. Vi kan vel være enige om at i stor utstrekning har vi vært klar over at noe prinsipp i valg av oppgjørsformen har vi aldri hatt. Vi har i stor utstrekning tatt hensyn til de forhold som har foreligget, og valgt det vi har ment var det beste. Det er også dette som ligger til grunn denne gangen. De enkelte forbund har lett for å vurdere sin egen stilling og ut fra det danne seg mening om oppgjørsformen.

I prinsippet er jeg i stor utstrekning enig med Kjelsrud i at slik som vårt organisasjonsapparat er bygd opp, er det i grunnen mest fornuftig å søke å stå samlet om de oppgaver vi skal løse. Og ser vi på de store sosiale merkesaker som vi har hatt, så har vi ikke makten å løse disse på individuell basis. Enten er disse sakene løst på politisk plan eller gjennom samordnede oppgjør.

Nå kan det sies at det ikke er slike oppgaver man står overfor i dag. Bortsett fra å finne fram til den beste og mest fornuftige form for kompensasjon for arbeidstidsforkortelsen, så har man vel ikke ved denne tariffrevisjonen så store sosiale spørsmål som melder seg slik at det av denne grunn skulle være nødvendig med samordnet oppgjør. Men jeg vil gjerne få understreke at selv med fagbevegelsens store tyngde, har vi aldri løst spørsmål om forkortelse av arbeidstiden, forlengelse av ferien eller lønn under sykdom uten ved et samspill mellom den politiske og faglige bevegelse. Derfor er det vår aller fremste oppgave å søke å komme fram til den politiske stilling som vi mistet i 1965. Den var det beste grunnlag for at vi i fellesskap skulle kunne nå de resultater vi ville.

Når da Per Andersen spør hvilken økonomisk ramme som mindretallet må legge til grunn for å få gjennomført sine krav, ja, da vil jeg gjerne gi uttrykk for at den økonomiske ramme er det ingen

uenighet om. Den er Sekretariatet enig om å søke tilpasset på om lag 10 prosent i gjennomsnitt.

Willard Kristiansen spesifiserte noe nærmere de krav som Jern og Metall skal stille, bl. a. krav om høyere minstelønn og en del personlige timelønssatser, revisjon av akkordavsnittet og skiftøretillegget osv. Men tar ikke jeg feil av MVL, så er man der fort klar over hvor mange øre eller prosent dette betyr totalt.

Det er knapt to arbeidsplasser i dette landet som er like. Og det er heller ikke to tariffavtaler som er like. Papirindustriarbeiderforbundet kan f. eks. ikke løse tariffrevisjonen på samme grunnlag og vilkår som Jern og Metall. En helt annen måte må til. De har normallønn, og skal man da finne fram til et tillegg som også for Jern og Metall har det som bakgrunn at det skal slå ut for alle, så er man nødt til å finne formen for et generelt tillegg. Tidligere har man i stor utstrekning — enten man har valgt fellesoppgjør eller forbundsvise oppgjør — vært enige om hvilke øre-tall eller prosent-tall man skulle velge. Men etter flertallets forslag denne gangen, står man fullstendig fritt. Man kan velge et generelt tillegg, og man kan også velge å øke minstelønnsatsen som igjen har sitt utslag på den totale fortjeneste og som da er bygd opp med enten akkordavtaler som er fastsatt på frivillig basis, eller akkordavtaler som er fastsatt ved tids- og arbeidsstudier.

For så vidt er man like langt, og jeg er stygt redd for at man kommer ut på eksperimentelt område denne gangen, og dette kan komme til å virke slik at det ikke blir til lønnstakernes gunst.

Vi i treforedlingsindustrien tilhører vel ikke den aller laveste lønnsgruppe, men vi har stått i den stilling at landets økonomiske situasjon for øvrig har veldig liten innflytelse på det oppgjør vi kan regne med. Vi har vært i den kategori at vi har stått helt alene og vi har vært med i fellesoppgjør. Vi fikk aldri en øre mer de gangene vi sto alene. Årsakene til det har vært mange. Jeg tror når alt kommer til alt, at hvis vi kunne samle kreftene våre og forsøke å utnytte dem på beste måte, så vil samordnet oppgjør føre like langt fram som forbundsvise oppgjør. Jeg vil anbefale mindretallets forslag.

Ole Flesvig, Norsk Arbeidsmandsforbund, Oslo: Under forrige representantskapsmøte var jeg såvidt inne på hva som ble vedtatt på Norsk Arbeidsmandsforbunds landsmøte i fjor høst og som i korthet går ut på 6 punkter. De første av disse omhandler at ansiennitetsmessige fordeler bare skal tilfalle organiserte folk, det fjerde gjelder organisasjonsplikten og de to siste trekk av fagforenkinskontingent.

Landsorganisasjonens administrasjon behandlet disse spørsmål i slutten av forrige år, og vi fikk da som svar at man ville oversende til tariffkomiteén de første tre og de siste to punktene. Dette med organisasjonsplikten mente administrasjonen hørte hjemme under Hovedavtalen og burde tas opp i forbindelse med revisjon av denne. Dette er jeg for så vidt enig i. Det sies til slutt i svaret at kanskje også punktene 1, 2 og 3 er det taktisk klokt å ta med i Hovedavtalen.

De to siste punktene går ut på trekk av fagforeningskontingent og at det skal avgjøres for hver enkelt fagforening hvordan dette skal foregå.

Verken flertallsforslaget eller mindretallsforslaget har noe med om dette, og jeg vil iallfall fremme et forslag i denne anledning idet jeg regner med at forslaget kan fremmes i tillegg til både flertallets og mindretallets forslag. Uansett hvilket av disse som her blir vedtatt, må det gå an å tilføye det jeg skal foreslå, og som lyder:

«Når et flertall av arbeidere på en arbeidsplass eller i en bedrift forlanger det, skal bedriften foreta trekk av fagforeningskontingent. Gjennomføringen av kontingent-trekkordningen avtales med den enkelte fagforening.»

Det er snakket mye om oppgjørsformen i dette møtet. De grupper jeg representerer er vel ikke opptatt av noen av formene som prinsipp. I vårt forbund har vi masser av grupper, og kan være interessert i begge oppgjørsformer.

Ellers slutter jeg meg til hva Kjelsrud her sa, men når formannen i sin innledning sa at vi «under marsjen» kan bli nødt til å ta valget av oppgjørsform opp til ny vurdering, er jeg redd for at det nye blir et hastverks-standpunkt og som ikke er skikkelig gjennomtenkt og skikkelig utarbeidet. På bakgrunn av dette ville det vel være fornuftigst å gå direkte på dette som neppe noen i denne sal tror det er mulig å komme utenom, altså fellesoppgjør på en eller annen måte.

Det er vel ingen ting som taler for at den oppgjørsformen vi hadde i 1966 var så dårlig, og det var heller ingen sterk opposisjon mot den.

Det viktigste er vel nå at LO's representantskap gjør et vedtak som det kan «stå på» og som ikke må «bøyes på» i neste omgang. Det vil i tilfelle være et nederlag.

Til slutt dette: Jeg tror ikke at det er noen fare for at vi hjelper en borgerlig regjering ut av noen pinlig situasjon om vi går inn for

et samordnet oppgjør i likhet med hva vi hadde ved siste tariffrevisjon. Er vi på forhånd klar over at Arbeidsgiverforeningen og Regjeringen står samlet, skulle det ikke være noen grunn til at fagbevegelsen som blir motpart til begge disse, ikke også skulle stå samlet.

Rudolf Eriksen, Norsk Bekledningsarbeiderforbund, Oslo: Jeg vil gi min tilslutning til Ingvald Hansens, Henning Dahls og Klaus Kjelsruds innlegg i denne debatten. Tidligere har jeg gitt uttrykk for at det forslag som mindretallet i forrige representantskapsmøte la fram har min tilslutning, og jeg har ikke endret standpunkt. Men debatten her har gitt meg inntrykk av at det må være en misforståelse til stede når det gjelder hva vi ved forrige oppgjør kalte «forbundspotten». Jeg sa at vi aldri noen gang har fått et så godt oppgjør som ved siste tariffrevisjon da vi hadde denne «potten» å ta av. Og forbund som har et eller annet i overenskomsten de vil ha rettet på, de vil nettopp kunne oppnå det ved en oppgjørsform som vi sist hadde. Et par saker som vi da fikk gjennomført, hadde det ikke lyktes oss å komme noen veg med tidligere.

Jeg ser ikke oppgjørsformen som noen prestisjesak når jeg her går inn for mindretallets forslag. Det er riktig som det er sagt, at man må veie den situasjon man står overfor ved hvert enkelt tariffoppgjør og så gjøre sine vedtak ut fra det, og de punkter som her er nevnt for oppgjøret er meget godt egnet for samordnet oppgjør.

Tor Aspengren, Sekretariatet: Jeg vil få gi uttrykk for noen synspunkter som jeg etter grundig overveielse er kommet fram til i det siste sekretariatsmøtet. Vi har også i denne debatten hatt stor meningsutveksling om det i og for seg skal være noe prinsipp dette med oppgjørsformen. På ett punkt er jeg enig med Lage Haugness, og det tror jeg er tilfelle med hele Sekretariatet, og det er at vi har små sjanser til å komme fram til noe resultat ved årets tariffoppgjør. I hvert fall det store forhandlingsutvalget og Sekretariatet som har fulgt Norsk Arbeidsgiverforenings politikk fra januar og til i dag, er fullstendig klar over at om vi kan få noe utover arbeidstidsforkortelsen, så skal man sannelig være glad. Og når vi vet hva vi la fram og hva som ble forkastet sist, tror jeg vi tar feil om vi mener å rekke fram med noen store forbedringer. Oppfatningen ute blant medlemmene er neppe endret. Hadde vi hatt en annen økonomisk situasjon enn hva vi har, så hadde jeg vært fullstendig enig i et opplegg om et utvidet samordnet forbundsvis oppgjør, og da med tanke på en viss fordeling til de enkelte arbeidsplasser.

Men med det utgangspunkt vi har i dag, så bør også den politiske virkningen vurderes. Det er neppe tvil om at Arbeidsgiverforeningen og den regjeringen vi har i dag, spiller godt sammen. Det har vi allerede bevist for.

Legger vi opp til et oppgjør der alle er med fra første stund, så er man også medvirkende til standpunktene i «bruddets time». Det var dette jeg trodde vi nå skulle prøve å unngå. Hvis vi alle vil være med på å styre utviklingen, så går man inn med et par-tre forbund og prøver forhandlinger, kanskje mekling. Og så får den annen part spille ut på sin måte.

Jeg tror heller ikke at man fra politisk hold får noen garantier om at det eller det skal tas over statsbudsjettet, eller at man skal holde seg vekk fra finansielle operasjoner som kan bety noe for oss.

Derfor tror jeg det i denne situasjon er riktig å se bort fra prinsipper og prøve å finne fram til en form som gjør det mulig å finne fram igjen mye av det vi hadde i gammel tid.

Det er sagt her at man har lært mye av Nordahls bok, og riktig er nok det. Men Nordahl skriver om tiden fram til 1939. Det skulle vært artig å se hva han ville skrive om det som har skjedd senere.

Reidar Moen, Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund, Oslo: Når Handel og Kontor står fast på flertallsinnstillingen om forbundsvis oppgjør, ikke bare som en taktisk uttalelse fra denne forsamlingen, men som en reell forhandlingsform, så har dette flere grunner, og jeg skal innskrenke meg til å nevne et par av de viktigste: Arbeidstidsforkortelsen må vel de fleste av forbundene regne med som et vesentlig moment som vil bli trukket inn i det endelige oppgjør om man ønsker det eller ikke. Dette har relativt liten interesse for vårt forbunds oppgjør på grunn av den arbeidstid vi allerede har. Vårt utgangspunkt for revisjonen er derfor et helt annet. Det uten sammenlikning viktigste agitasjonsmiddel vi har er tariffrevisjonene. For oss har det alltid vært riset bak speilet overfor de uorganiserte. Disse har gjennom de senere års trusler om fellesoppgjør fått et farlig argument for sin påstand om at vår organisasjon ikke kan skaffe dem de materielle fordeler de krever av en yrkesorganisasjon. De sier ganske enkelt at det er andre yrkesgrupper som avgjør våre lønns- og arbeidsforhold.

Det må da vel kunne forstås at vi ikke er villig til å begå «selvmord».

Vi vil nødig bli oppfattet som usolidariske. Vi er interessert i fellesskapet og vi ser i de fleste tilfeller de fellesfaglige oppgaver som våre egne. Men det ventes også at denne forsamlingen setter

seg inn i våre organisasjonsproblemer fordi disse angår en høy og stadig stigende del av de organisasjonsmulige arbeidstakerne. Man behøver ikke være noen sannsiger for å forutse at mange forbund vil få å stri med en organisasjonssvikt som vil tvinge fram en annen holdning til disse problemene enn mange er villig til å innta i dag. Det er nettopp i denne problemfylte situasjon og stilling vi har stått i alle år, og som har tvunget oss til å appellere ustanselig i dette representantskap om ikke bare beroligende erklæringer, men også reelle vedtak som kan styrke beredskapsarbeidet på en sektor som må betegnes som noe av en utpost.

Kåre Flå, Finnmark fylke: Det hviler et stort ansvar på denne forsamlingen når den skal avgjøre formene for årets tariffoppgjør. Jeg representerer den gruppen som kanskje står svakest i samfunnet, nemlig fiskeriarbeiderne i Nord-Norge. Det er først og fremst de sosiale forhold jeg da tenker på. De har ennå ikke oppnådd helårsarbeid som de fleste andre i samfunnet ser som en selvfølge. Det er særlig slike svake grupper vi har ansvar overfor, og LO bør legge opp til forhandlinger hvor det kan tas særlig hensyn til disse.

DNA's formann, Trygve Bratteli, har gjentatte ganger understreket at det er de svake som trenger hjelp, ikke de store og sterke. Men jeg har fått det inntrykk også i denne forsamling at de som har muligheter til å høste fordeler av det forestående oppgjør, de er lite villig til å inngå i et samarbeid og samlet oppgjør.

Jeg vil ikke si at jeg uten videre har tatt standpunkt for samordnet oppgjør slik det her er skissert. Enkelte forhold gjør at jeg stiller meg tvilende, og mest da den politiske konsekvens. For oss i arbeiderbevegelsen bør da også et slikt hensyn være avgjørende. Vi kan ikke være bekjent av at en borgerlig regjering høster fordeler av at vi er splittet.

For oppgjøret i 1966 heter det i retningslinjene fra representantskapet: Hvis vi ikke får prisgarantier fra den borgerlige regjering, går vi ikke inn for 2-årig avtale.

Såvidt jeg husker, ble det 2-årig avtale, men noen prisgarantier merket vi ikke til.

En slik situasjon må vi ikke komme opp i denne gang. Vi må i hvert fall ikke gå vekk fra de retningslinjer som blir trukket opp av representantskapet.

Valget av oppgjørsform forekommer meg meget vanskelig. Men er det ut fra den politiske konsekvens at Sekretariatets flertall har valgt forbundsvis oppgjør, så skal det ha min støtte. Men tenker vi på hva som vil være det beste for våre medlemmer, da kjenner jeg meg mindre sikker i valget av oppgjørsform. Er vi klar over

at vi i alle tilfeller til syvende og sist får fellesoppgjør, da bør vi ta konsekvensen av det og trekke opp de retningslinjer som vil være forsvarlige.

Det er hevdet at vi har diskutert oppgjørsformen for lite. Hvem har i tilfelle ansvaret for det?

Jeg vil gjerne til slutt si at slik situasjonen nå er, bør vi ta utgangspunkt i forbundsvise oppgjør. Vi er klar over at vi kan komme ut i arbeidskamp, og da bør vi prøve å utnytte den så langt det er mulig.

Bertin Grimstad, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, Bergen: Jeg er enig med LO's formann når han sier at vi må holde oss til det som er gjennomførbart. Men hva er gjennomførbart i 1968 med den politiske situasjon vi nå engang har? Er det grunn til å tro at man kan få realistiske forbundsvise oppgjør? Jeg tror det ikke. Enten vi liker det eller ikke, tror jeg det er viktig at vi tar hensyn til det vi selv har prøvd å få til i åra som har gått. Hva er det så vi har gjort? Vi har samordnet utløpstiden for de enkelte forbund for å få mest mulig konsentrasjon og oversikt over oppgjørene. Og det er riktig. Det passet så lenge vi hadde samarbeid med de politiske makthavere i landet. Men kan vi så snu helt om i 1968? Det er ikke realistisk. Her er sagt: Ikke prinsipp, men taktisk/politisk vurdering må legges til grunn. Kan vi ta det så lettvtint at vi spiller politisk/taktisk — uten å få det igjen? Jeg tror man skal være veldig forsiktig med det.

Jeg forstår utmerket godt den politiske vurdering, at det kan være nødvendig for våre stortingsrepresentanter å få stemme imot lønnsnemnd. Men er det nok? På representantskapsmøtet i oktober vedtok vi følgende: Den endelige utformingen av krav som skal reises ved kommende tariffrevisjon utstår til representantskapsmøtet som holdes 8. januar 1968. Det skapte mye diskusjon rundt omkring på arbeidsplassene. Og da venter vel de fleste at LO med det ansvar den har, har gjennomdiskutert spørsmålet, blitt enig med seg selv og legger fram retningslinjene for oppgjøret. Så får vi tre tettskrevne sider med premisser og krav i tre punkter. Jeg vil der ta vekk nr. 2 og 3, de er i grunnen selvfølgelig. Da sitter man igjen med pkt. 1: De enkelte forbund må overfor sin motpart legge fram sine forslag til nye tariffavtaler så snart råd er, helst innen utgangen av januar 1968 — slik at forhandlingene kan komme i gang tidligst mulig med sikte på å være sluttført før tariffavtalenes utløp.

Tariffkravene utformes etter de hovedretningslinjer som er trukket opp i foranstående premisser.

Hvor finner man da retningslinjene? Jo, i en eneste setning øverst i pkt. 3.

Jeg tror det hadde vært riktigere, selv på bakgrunn av et forkastet forslag i 1966, å få trukket opp konkrete retningslinjer.

Jeg tror ikke vi skal være så redd for å styre tariffoppgjørene. Det er nå engang det som ventes at vi skal gjøre.

Det er riktig at vi har lønnsglidning i løpet av tariffperiodene, og at det kun er ved tariffoppgjørene vi kan hjelpe de lavtlønte.

Jeg tror det denne gangen hadde vært mest realistisk å legge opp til et samordnet oppgjør, ikke bare innen LO, men også for jordbruk, fiske og de øvrige næringsinteresser. Hvordan skal vi få oversikt over disse gruppers inntektsforhold hvis vi ikke selv er villig til en viss samordning? En slik oversikt ville også gi anledning til å vurdere om andres krav ødelegger vår reallønnsutvikling.

Jeg har ingen tro på at vi kan få den oversikt flertallet forlanger hvis vi selv forlanger fritt slag for hver enkelt gruppe.

Olav Lerø, Norsk Bygningsindustriarbeiderforbund, Oslo: Jeg støtter mindretallets forslag fordi jeg finner dette som det beste og mest realistiske grunnlag for kravene ved årets tariffrevisjon. Det er dette grunnlaget som er det viktigste

Personlig tror jeg at NAF vil glede seg stort om flertallets forslag blir vedtatt. NAF ønsker fellesforhandlinger, og det kunne være nærliggende da å si at mindretallets forslag passer NAF best. Men NAF ønsker denne situasjon, tror jeg, fordi med et vedtak om forbundsvise oppgjør vil NAF lett kunne spille ut det enkelte forbund, man havner i et fellesoppgjør og NAF har vunnet i første omgang.

Hvis politiske vurderinger skal legges til grunn, så må det også være berettiget å spørre om når faglige vurderinger skal bli lagt tilstrekkelig vekt på ved tariffoppgjørene.

Etter min mening plikter vi i fagbevegelsen å gå de veger som innebærer minst risiko og skadevirkninger for våre medlemmer, og mindretallets forslag vil, i denne situasjon, være den vegen som er tryggest.

Det er sagt her at vi må ha forbundsvise oppgjør fordi ingen ansvarlig myndighet vil tillate en konflikt av det omfang et fellesoppgjør vil kunne få. Det synes som om Jern og Metall tror fullt ut at et forbundsvis oppgjør vil kunne medføre konflikt i noen få industrier. Personlig tror jeg ikke dette er realistisk. NAF vet fullt ut både å vurdere og takle situasjonen, og LO vil neppe kunne avvise sentrale forhandlinger.

Jeg anbefaler mindretallets forslag.

Olav Bratlie, Oslo: Da vi behandlet denne saken i forrige representantskapsmøte, var det forutsetningen at de enkelte forbund innen dette møtet, skulle ha behandlet saken og ha klart hvilken form de ønsket tariffoppgjøret i 1968.

I vårt landsstyre er vi kommet fram til et enstemmig vedtak om at vi går inn for fellesoppgjør. Papirindustrien er ikke lavtlønnsfag, lønnsmessig ligger vi vel på et gjennomsnitt for bedrifter utenfor Oslo.

Når man leser de to forslagene som her er lagt fram, kunne man vente lik konklusjon. Jeg skal ikke komme nærmere inn på det, men derimot se litt nærmere på hvordan vi ser det fra vårt tariffområde. Interessene i de enkelte forbund er forskjellige, og vi kan vel si det så sterkt at det er enkelte forbund eller tariffområder som er interessert i at det ikke blir gitt generelt tillegg i det hele tatt. Det er spesielt tariffområder med stor lønnsglidning.

Ved revisjonen i 1966 mente Sekretariatet at det var behov for et fellesoppgjør, og representantskapet var enig i det. Var det nødvendig med fellesoppgjør da, så er det enda mer nødvendig i år. Vi vet at lavtlønnsgruppene har minst muligheter til å oppnå noe ved et oppgjør når de skal operere på egen hånd. Fellesoppgjør har vært redningen.

Jeg har ingen tro på at tariffoppgjøret fører til konflikt. I det moderne samfunn griper alt så sterkt inn i hverandre at myndighetene på et relativt tidlig tidspunkt griper inn og stanser utviklingen til konflikt.

At Jern og Metall ikke får bruke sitt avtaleting, kan vel ikke være noen hindring for fellesoppgjør.

Her er sagt at NAF spekulerer i fellesoppgjør fordi dette innebærer minst sjanse til konflikt. Jeg tror det er helt andre grunner NAF har for ønsket om fellesoppgjør.

Også jeg anbefaler mindretallets forslag.

Finn Salomonsen, Norsk Papirindustriarbeiderforbund, Greåker: Helkontinuerlige skiftarbeidere er ikke kommet med i innstillingen om kortere arbeidstid. De står nå overfor å få den lengste arbeidstid i Norge, de har plikt til å arbeide annenhver søndag hele året, og det forekommer at de heller ikke har så lang ferie som Ferieloven tilsier. De risikerer nemlig å få lagt en avspaseringsuke inn i ferien.

Vi må vel innse at helkontinuerlige skiftarbeidere denne gangen ikke får forkortet sin arbeidstid, men jeg vil henstille til Sekretariatet og representantskapet at denne gruppen ikke må bli glemt i framtiden.

Om oppgjørsformen kan jeg fortelle at de medlemmer av vårt forbund som jeg har hørt uttale seg, samtlige har gått inn for samordnet oppgjør. Om lavtlønnsgruppene er å si at de blir liggende enda lengre etter ved forbundsvisе oppgjør enn ved fellesoppgjør. Det har vel aldri før vært slikt behov for samordnet oppgjør som nå.

Lage Haugness, Sekretariatet: La meg få si et par ord til Strand når han her refererte til Geijer og til Ulf Sands artikkel i «Kjøttindustriarbeideren». Ulf Sand sier jo ingenting der om å ta avstand fra løsning av lavtlønnsproblemet. I den statistikken som der nevnes, er det utelatt en ganske vesentlig ting, nemlig at når vi har hatt fellesoppgjør, så har vi samtidig også løst store sosiale oppgaver.

Jeg husker fra siste forhandlinger om lavtlønnsforholdene. De ble underlagt særordning og fikk spesialbehandling. Det ga en mulighet innenfor den forhandlingsramme som vi dengang hadde til å drive omfattende forbundsvisе forhandlinger. Og det ligger også i vårt forslag nå at man skal ha anledning til å drive omfattende forbundsvisе forhandlinger innenfor fellesoppgjøret.

Pehrson korrigerer det som Per Andersen av mitt innlegg betegnet som «bløff» i prosenttallet i og med at han gjorde oppmerksom på at 10-prosenten var det ingen uenighet om i Sekretariatet, og følgelig var det ikke «bløff» det jeg sa. Det jeg ville peke på var at etter at vi har trukket ut 5 prosent for arbeidstidsforkortelsen, og dertil tilgodesett lavtlønnsfagene med 2.5 prosent, så ville det som var tilbake innenfor rammen for forbundsvisе forhandlinger ikke være så mye å strides om. Det tror jeg fortsatt er riktig. Den ønskeliste som Willard Kristiansen opererte med, blir det lite tilbake til.

Jeg må medgi at for meg er det et prinsipp at man innenfor denne organisasjon forsøker et samspill som kan gi de beste resultater for flest mulig. Jeg kan med min beste vilje ikke erkjenne at det kan være noe taktisk godt spill dette at vi allerede ved utgangspunktet skal stille oss i den posisjon at Arbeidsgiverforeningen henviser oss til andre forhandlingsformer. Og jeg kan ikke skjønne at dette verken er et taktisk eller politisk godt utgangspunkt. Vi bør heller ikke skape samme situasjon som i 1961 hvor hele opinionen var mot LO fordi det lykkes vår motpart gjennom sin sterke presse og sitt organisasjonsapparat å gi inntrykk av at våre forslag var lite rimelige.

Jeg vil gjerne slutte med å sitere fra formannens sluttinnlegg i forrige møte. Han sa det slik: «Det er ingen uenighet mellom mindretallet og flertallet, men vi kan si det slik at mindretallet er mere realistiske, det vil gå direkte på sak med en gang, mens flertallet mener man av taktiske grunner ikke skal gjøre det.»

Velger dette møtet å «taktikke» seg gjennom dette tariffoppgjøret, så får man forsøke seg på det, men jeg advarer så godt jeg kan.

P. Mentsen, Sekretariatet: Det er en ting jeg er tilfreds med i denne diskusjonen, og det er at den vurdering som er lagt til grunn av hele Sekretariatet for kommende tariffoppgjør, den er det ikke noe strid om. Vi har hatt de samme meningsbrytninger i representantskapet som i Sekretariatet om oppgjørsformen, men jeg får meg ikke til å legge noe av følelser verken i samordnet oppgjør eller forbundsvis oppgjør. Jeg ser rent praktisk, taktisk og politisk på det. Det er ikke noe prinsippsspørsmål fordi dette er en sak man må vurdere ved hvert eneste tariffoppgjør og finne fram til hva som synes mest praktisk. Jeg er kommet til det resultat at et forbundsvis oppgjør er å foretrekke.

Det er sagt her at denne saken har man ikke fått anledning til å diskutere. I sekretariatet har vi diskutert den så å si hver uke siden forrige representantskapsmøte. Og det er praktisk talt tre måneder siden. Jeg tror det hele er nøye overveid både av flertallet og mindretallet. Man kan ikke forlange i et silkt spørsmål at synsmåtene skal arbeides helt sammen, men jeg lever i den tro at uansett hva som blir vedtatt her, så blir det retningslinjen for kommende tariffoppgjør. Det som representantskapet uttaler seg for, blir det retningsgivende.

Og dessuten tror jeg at uansett hva en vedtar her, kommer det hele til å utvikle seg slik at både Sekretariatet og forhandlingsutvalget må ta saken opp til ny vurdering. Kanskje må vi også konsultere Tarifrådet. Og det uansett hva en her vedtar.

Situasjonen er en helt annen enn hva vi er tilvant med gjennom så å si alle etterkrigsår. Det får vi bare ha klart for oss.

Jeg tror oppgaven blir lettere å løse hvis vi vedtar flertallets innstilling slik at forbundene selv legger opp sine krav og man får føle seg fram med et forbund eller to.

Mindretallet mener det motsatte, og jeg har ingenting imot en annen mening. Men la oss ha klart for oss at uansett hva vi legger opp til, så må vi i fellesskap forsøke å få det beste ut av situasjonen, og om det blir nødvendig, foreta en nyvurdering.

Jeg tror det er riktig nå å votere ved navneopprop og da slik at de som stemmer for flertallets forslag sier JA ved oppropet, og de som stemmer for mindretallets forslag sier NEI.

Avstemningen avgjør så formen for tariffoppgjøret, og viser det seg nødvendig å se på premissene etterpå, så gjør vi naturligvis det slik at en får klarhet.

Når denne avstemningen er ferdig, voterer vi over forslagene fra Erik Eriksen og fra Ole Flesvig. Jeg ber nestformannen om å foreta oppropet, og takker for debatten.

Votering:

Voteringen ble foretatt slik formannen foreslo og fikk følgende utfall:

Flertallets forslag: 88 stemmer.

Mindretallets forslag: 40 stemmer.

Følgende stemte JA:

Simen Kr. Hangaard, Arvid Engen, Kurt Mortensen, Ola Sande, Johan M. Bøe, Erling Johansen, Nils H. Johannessen, Reidar Albertsen, Kåre Dalberg, Johan Moksnes, Reidar Moen, Gunnar Nøttveit, Ruth Svendsen, Rolf Olsen, Bergljot Nyhus, Alf Frotjold, Frank Nygård, Sverre Eriksen, Einar L. Nilsen, Anna Sveum Mosevik, Gunnar Aagesen, Willard Kristiansen, Arnold Svendsen, Arne Olsen, Egil Halvorsen, Håkon Brunborg, Kåre Stuevold, Fritz Fredriksen, Sverre Hansen, Georg Gram Olsen, Håkon A. Ødegaard, Sverre Enger, Margot Klemetsen, Jens Torp, Alf J. Helgesen, Arthur Molde, Karl Bjerkeli, Arne Andersen, Arild Kalvik, O. Anfinsen, Kåre Toft, Karl M. Olsen, Arne Andresen, Martin Lea, Joh. B. Magnussen, Odd Eide, Aage Tømmereek, Ragnar Ødven, Kåre Kristoffersen, Kaare Kjæraas, Wernalf Falao, Odd Helland, Kjell Haugerud Andersen, Birger Moss, Harald Fondevik, Bjørn Nesset, Thv. Karlsson, Hjalmar Andersen, Ivar Thorbjørnsen, Arne Laberg, Ivar Nilsen, Arild Hammerø, Ths. Einarsson, Arnold Mikkelsen, Arne Hermansen, Reidar Langås, Birger L. Larsen, Thormod Pettersen, Kåre Flå, Fredrik Westerlund, Joralf Johnsen, Gunnar Alf Larsen, Gjermund Vee, Henry Riise, Mauritz Thorkildsen, Richard Thon, Vilhelm Simensen, P. Mentsen, Tor Aspengren, Alf Andersen, Thorleif Andresen, Otto Totland, Per Andersen, Emil Edvardsen, Henry Nicolaysen, Åge Petersen, Arne Li, Fritz W. Hannestad.

Følgende stemte NEI:

Ole Flesvig, Gustav Merkesdal, Albert Uglem, Rudolf Eriksen, Edel Brekke, Rasmus Solend, Olav Lerø, Odd Isaksen, Oskar Skogly, Klaus Hofstad, Hjalmar Jensen, Bertin Grimstad, Arne Løken, Håkon Bjordal, Henning Dahl, Lorang Kristiansen, Olav Bratlie, Finn Salomonsen, Olav A. Skogen, Wiktor Remme, Svein Morgeni, Sverre Solbakken, Wilhelm Åsli, Kristoffer Sagen, Bjarne Bårdsen, Signe Bråthen, Erik Eriksen, Alf Haakensen, Tellef Rislå, Arne Olsen, Gunnar Gundersen, Johannes Knapp, Georg Haug, Sigurd Namløs, Asmund Gjörv, Mikal Morken, Marie Lindquist, Lage Haugness, Klaus Kjelsrud, Kaare Pehrson.

Klaus Kjelsrud foreslo at mindretallet skulle bøye seg for flertallets vedtak.

Ved endelig votering ble flertallsinnstillingen fra Sekretariatet vedtatt mot 1 — en — stemme.

Forslagene fra Erik Eriksen og fra Ole Flesvig slik de er referert foran, ble etter forslag fra Mentsen, vedtatt oversendt Sekretariatet.

Dagsordenens punkt 2: Suppleringsvalg til Sekretariatet.

P. Mentsen la fram slik innstilling: Under henvisning til representantskapets møte 9. og 10. oktober 1967, meddelte Kaare Pehrson at han trer ut av Sekretariatet fra og med 1. januar 1968 da han slutter i forbundet. Det må derfor foretas suppleringsvalg. I samsvar med tidligere praksis rykker 1. varamann inn som fast medlem av Sekretariatet. 2. til 6. varamann rykker opp som 1. til 5. varamann, og det må foretas suppleringsvalg på 6. varamann, som rykker inn i stedet for Kare Pehrson.

Sekretariatet foreslår:

Formannen i Norsk Papirindustriarbeiderforbund, Olav Bratlie, velges som 6. varamann.

Votering:

Sekretariatets forslag ble enstemmig vedtatt.

AVSLUTNING

I sin avslutningstale takket P. Mentsen representantskapet for saklig debatt, og han rettet en spesiell takk til «mindretallet» både for saklig meningstolking og at det avsluttet debatten med å erklære at det bøyet seg for flertallsvedtaket og helt og fullt ville innrette seg etter det.

— Ingen er nok så blåøyet at man dermed tror tariffoppgjøret er ordnet, sa Mentsen. Vi er innstilt på å vurdere situasjonen på nytt hvis den tar en vanskelig vending, men jeg håper den ikke blir så vanskelig at det blir nødvendig å innkalle representantskapet på nytt før oppgjøret er i orden. På hvert vårt område får vi gjøre så godt vi kan.

— — —
Deretter rettet Mentsen en spesiell takk til Kaare Pehrson for det arbeid han hadde utført i LO's Sekretariat og som aktiv tillitsmann

i fagbevegelsen gjennom 30 år. Han har gjennom alle år hatt både Sekretariatets, representantskapets og Kongressens øre. Han har ikke forlangt ordet i utrengsmål, men klart gitt sin mening til kjenne når det var påkrevet.

Sekretariatet har tatt seg den frihet å vise Pehrson en oppmerksomhet i anledning av at han slutter som sekretariatsmedlem, og jeg håper representantskapet er enig i det.

La meg få føye til, Kaare Pehrson, et ønske om at du i årene som kommer, må få ha god helse og nyte godt av den pensjon du nå oppbærer.

Representantskapets medlemmer hyllet Pehrson ved å reise seg og gi sitt bifall til kjenne.

LO's formann fortsatte: Medlem av revisjonsutvalget, Peder Birkeland, ble valgt til dette verv av Kongressen i 1946, men har nå av helbredshensyn bedt seg fritatt. Vi retter også til ham en hjertelig takk for den interesse han har utført sitt arbeid med, og jeg går ut fra at Sekretariatet har fullmakt til på LO's vegne å vise Birkeland den oppmerksomhet han fortjener. Det samme ber jeg om for Sverre Bolstads vedkommende. Han er også en av de tillitsmenn som sluttet ved siste årsskifte.

Thorleif Andresen leste protokollen for ettermiddagsmøtet. Ingen hadde merknader, og den ble godkjent.

P. Mentsen hevet møtet med takk til representantskapets medlemmer og ønske om god hjemreise.

Rettelse.

Vi gjør merksam på en feil i protokollen fra møtet i Representantskapet 9. og 10. oktober 1967. Det gjelder Einar Strands innlegg om den faglige situasjon, side 44—47.

Øverst på side 46 står:

«Når det gjelder spørsmålet om man skal gå inn for et samordnet tariffoppgjør med full og hel sammenkopling i forbindelse med avstemningsprinsipp for alle forbund og grupper, eller om man skal gå inn for forbundsvise oppgjør, slik at ethvert tariffområde skal stemme over det resultat det kommer til, så bør etter min oppfatning dette spørsmål avgjøres på prinsipielt grunnlag.»

I siste del av setningen er falt ut et «ikke». Det skal stå:

«... så bør etter min oppfatning dette spørsmål ikke avgjøres på prinsipielt grunnlag.»

